

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՀՐԱՇԱԳՈՐԾ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

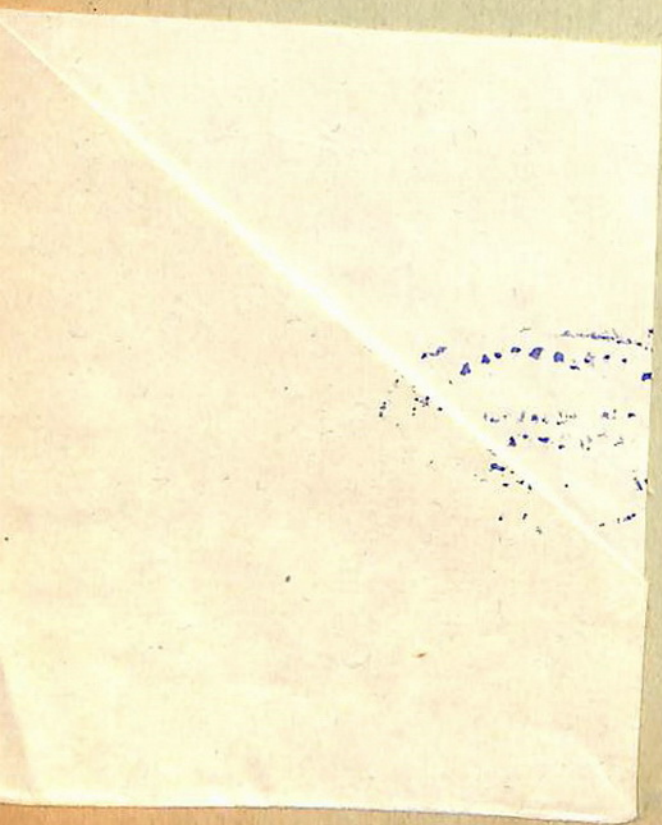
ՀՐԱՆԴ ՀՐԱՇԱՆ

1936

ՏՊԱՐԱՆ «ԼՈՅՍ»

ԲԼՈՎՏԻՎ

Հիմնական գրքերի ցուցակ.

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

361.9

Հ

ՀՐԱՇԱԳՈՐԾ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՆԳ ՀՐԱՀԱՆ

1936

ՏՊԱՐԱՆ "ԼՈՅՍ"

ԲԼՈՒՏԻՎ

A 1322

ՊՕԴՈՍ ԿՈՒՊԱՐ ՓԱՀԱ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ - ՆԱԽԱԳԱՀ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՍՏԱՆԻ
ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԳԻՏԱԿԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՅԱՌԱԶԱԲԱՆԻ ՏԵՂ

Վաղուց՝ զգալի էր այսպիսի հրատարակութեան մը անհրաժեշտութիւնը, ծանօթացնելու համար Հ. Բ. Ը. Միութիւնը իր եռքեան մէջ հայ ժողովուրդի բոլոր խաւերուն, բայց մանաւանդ նորահաս սերունդին, որ այսօր օտար հորիզոններու տակ ուժանալու եւ ազգային դիմագիծը կորսնցնելու վտանգին դէմ յանդիմտն կը գտնուի։

Ճակատագրական այդ վտանգին դէմ բռնմբ կանգնելու գերազանց կոչումը մարմնացնող Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, իր բարոյական եւ նիւթական առաւելութիւններով, լաւագոյն արդիւնքները կարող է ձեռք բերել այդ ուղղութեամբ։ Արդարեւ, երեսուն տարի յարատեւող եւ աւելի քան ամրապնդուող եւ բազմահազար անդամներ հաշուող Միութիւն մը, որուն միակ եւ գլխաւոր նպատակն է՝ ՕԺԱՆԴԱԿԵԼ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒԹԻՒՆԷՒ ՀԱՅ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄՏԱՌՈՐ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ, իրաւունք ունի աւելի լայնօրէն հանջուելու եւ գնահատուելու բովանդակ հայ ժողովուրդին կողմէ։

Հ. Բ. Ը. Միութեան նոր որդեգրած կրթական ծրագիրը, այսինքն նոր սերունդի բարոյական եւ փիզիքական դաստիարակութեան ազգայնական ձեռնարկը, աւելի քան երբեք կը պարտադրէ մեր երիտասարդութեան հանջնալ եւ գնահատել Միութիւնը ու վաղը իր կարգին զօրավիգ հանդիսանալ անոր։

„Միութիւնը զօրութիւն է“ գեղեցիկ նշանաբանով համազգային եղբայրութիւնը նուիրագործող Հ. Բ. Ը. Միութիւնը նախախնամական բարիքներ սփռած է ցարդ իր շուրջը, քե՛ Հայաստանի եւ քե՛ Սփիւռքի մէջ։ Այդ բարիքները միշտ պիտի սփռուին եւ աւելի շատ՝ երէ ամէն հայ

զգայ իր պարտականութիւնը եւ ուժ տայ անոր, բարոյական եւ նիւթական իր օժանդակութիւնը տրամադրելով, ըլլա՛յ իսկ համեստ:

Այս հրատարակութեան ձեռնարկած ենք մասնաւորապէս **Հ. Բ. Ը. Միութիւնը**՝ նոր սերունդին ծանօթացնելու եւ սիրցնելու նպատակաւ, այս առթիւ լայնօրէն օգտագործելով եւ ըստ կարելոյն ամփոփելով այդ Միութեան բազմազան հրատարակութիւնները եւ անոր վարիչ—Պատուիրակին շահեկան ծանօթագրութիւնները:

Այս գրքոյկը նորահաս սերունդին համար դասագիրք մը ըլլալու սահմանուած է, բայց անկէ աւելի ամէն հայու մտաշելի աւանդագիրք մըն է, որ ապագրուած է որպէս **Հ. Բ. Ը. Միութեան „Մատենաշար“** ին առաջին հրատարակութիւնը:

Ջերմապէս փափաքելի է որ հայ վարժարաններու երեք աշակերտներուն ձեռք տրուի ան, եւ ուսուցիչներն ալ բարի ըլլան իրենց կողմէ բացատրելու անոր պարունակութիւնը քանի մը բացառիկ դասախօսութեամբ, շեշտելով այդ մեծ Միութեան կատարած ազգապահպանման վսեմ գործը՝ Հայրենիքին եւ գաղութներու մէջ:

Ազգասիրական այդ առաջադրութեամբ Բարեգործականի բրած եւ դեռ ընելիք անհամար զոհողութեանց փոխարէն, **նոր սերունդը, երախտագիտական ջերմ զգացումով համակուած, պարտաւոր է ինքն ալ նուիրուիլ եւ գործակցիլ՝ ի խնդիր անոր բարգաւաճման:**

Ամէն համերաշխասէր հայ անոր հովանիին ներքեւ միայն պիտի գտնէ խաղաղ եւ սրտագին համագործակցութեան մը հոգեպարար վայելքը, առանց վէճի եւ պայքարի. միայն եւ միայն հայութեան բարիքը հետապնդելով, գործնականապէս, իրատես ոգիով:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ

ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԸ ԻՆՁՊԼՍ ՀԻՄՆՈՒԵՑԱԻ
(ՊԱՏՄԱԿԱՆ)

Դեռառի բարեկամներս, գիտեմ որ թաղուած գան-
ձի մը պատմութիւնը կամ քաջի մը յաղթական կռիւը
աւելի ուժգին կը խօսի ձեր մասաղ սրտին, քան թէ ի-
րական դէպք մը որ չի փայփայեր երեւակայութիւնը:

Ձեզի պիտի պատմեմ շատ գեղեցիկ դրուագ մը, որ
մեր ազգին ամէնէն փառաւոր երեւոյթներէն մին կը
կազմէ, սիրալի պատմութիւն մը որուն գերակատար-
ները այլապէս քաջարի հայեր են, անձնուէր և բարե-
գործ հայեր, որոնցմէ շատերուն լանտնները լսած էք
առասպելի մը պէս և որոնցմէ ամանք անմահացած են
արդէն:

Ուշադրութեամբ մտիկ ըրէք, որովհետեւ վաղը
կարգը ձեզի պիտի դայ, դուք ալ պիտի կռուիք ձեր
ազգա՛նուէր դերը կատարելու այն հայակապ գործին մէջ
որուն նկատմամբ ձեզի կը խօսիմ որպէս համեստ դաս-
տիարակ մը:

Մինչեւ հիմա ձեր լսած ու կարդացած պատմու-
թիւններուն այլապէս գեղեցիկ ու սրաազրաւն է տա-
րեգրութիւնը Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր
Միութեան, որովհետեւ ամէնէն օգտակար և փրկարար
հիմնարկութիւնն է հայ ժողովուրդին և հայ հայրենի-
քին համար: Ձեզի պէս փոքր, բայց մանաւանդ չքաւոր

տղաքներ և հազարաւոր որբեր այդ հսկայ կազմակերպութեան բարիքները վայելած են ու տակաւին կը վայելին, որպէս զի վաղուան զխաակից և պարտաճանաչ հայ քաղաքացիներն ըլլան:

Գիտցէ՛ք որ Ապրիլ 15ը աղգային մեծ դէպքի մը տարեդարձն է, որովհետեւ այդ օրն էր, 1906 ին, որ Գահիրէի մէջ հիմը դրուեցաւ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան, և խորհրդաւոր զուգադիպութեամբ մը այդ օրը Չատիկ էր: Այդ թուականին ձենէ շատերուն ծնողքները իրենց ծննդավայրերուն մէջ կ'ապրէին: Բայց հայ ժողովուրդը իր քնազաւառին մէջ ենթարկուած էր այլազան դժբախտութեանց՝ հալածանքներու և կոտորածներու հետեւանքով:

Պօղոս Նուպար փաշա, աղնաւական և վեհօգի Հայր, որուն անունը ծանօթ է հայ հարուստին ապարանքէն մինչև աղքատին յետին խրճիթը, կը մտածէր դարման մը դանել իր տառապած ազգին նիւթական և բարոյական կարօտութեանց:

Հակառակ իր ձօխ և փառաւոր կեանքին, ա՛նոր սիրտը կը բաբախէր իր քամրախոտ արեւակիցներուն համար: Ի՞նչ կ'արժէ անհատին երջանկութիւնը՝ երբ իր շրջապատը համակուած է թշուառութեամբ, մանաւանդ երբ մարդ քիչ մը խիղճ և զգացում կը կրէ իր մէջ:

Ու մեծ Հայուն, եղիպտոսի վարչապետ Նուպար փաշայի արժանաւոր յաջորդը Պօղոս Նուպար, 1906 Ապրիլ 15ի Չատիկ օրը Գահիրէի իր ապարանքն հրաւիրեց ազգասէր ծանօթ հայեր՝ եադուպ Արթին փաշա, Տօքթ. Ն. Տաղաւարեան, Գրիգոր Եղիայեան, Կարապետ պէյ Շէրիաճեան, ինչպէս նաեւ Երուանդ Աղաթօն պէյ և Մըկըրտիչ Անդրանիկեան՝ որոնց հետ արդէն պատրաստած էր ծրագիր մը «Հայկական Ընդհանուր Բարեգործական Միութիւնը» կազմելու համար:

Պօղոս Նուպար փաշա այդ ծրագիրը մշակած էր՝ առաւելապէս ներշնչուելով հրէից (Ալիանս Իդրայէլիք) և Խանդավառ ուղերձ մը ըրաւ իր բարեկամներուն,

Թրթռացուց անոնց զգացումները՝ բացառելով կազմուխիք Միութեան գլխաւոր նպատակը՝

ՍԱՏԱՐԵԼ, ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ, ՄՏԱԽՈՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԻ ԲԱՐԵԼԱԻՄԱՆ:

ԵՍԳՈՒՊ ԱՐԹՒՆ՝ ՓԱՇԱ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ՓՈՒ - ՆԱԽԱՐԱՀ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Այսինքն, օգնութիւն և պաշտպանութիւն ընծայել ամէն հայու, առանց դաւանանքի խարութեան: Հայ գիւղացիին նպաստել, անոր հայթայթելով սերմնցու, կենդանի, երկրագործական գործիք և մշակելի հող: Ամէն տեսակ աղէտի արկածեալ վայրերու ընակչութեան անմիջապէս օգնութեան հասնիլ: Հիմնել վարժարաններ, մասենադարաններ, արհեստանոցներ, դարմանատուններ և սրահանոցներ: Երկրին պայմաններուն համապատասխան եղանակով աշխատութեան միջոցներ ստեղծել ժողովուրդին և ընդհանրապէս ստատրել անոր առողջապահական պայմաններու բարելաւումին:

Ժողովականները միաձայն հաւանութեամբ ընդունեցին անոր առաջարկը և ստորագրեցին առաջին ատենագրութիւնը, կազմակերպուած հոշակելով Ընկերութիւնը:

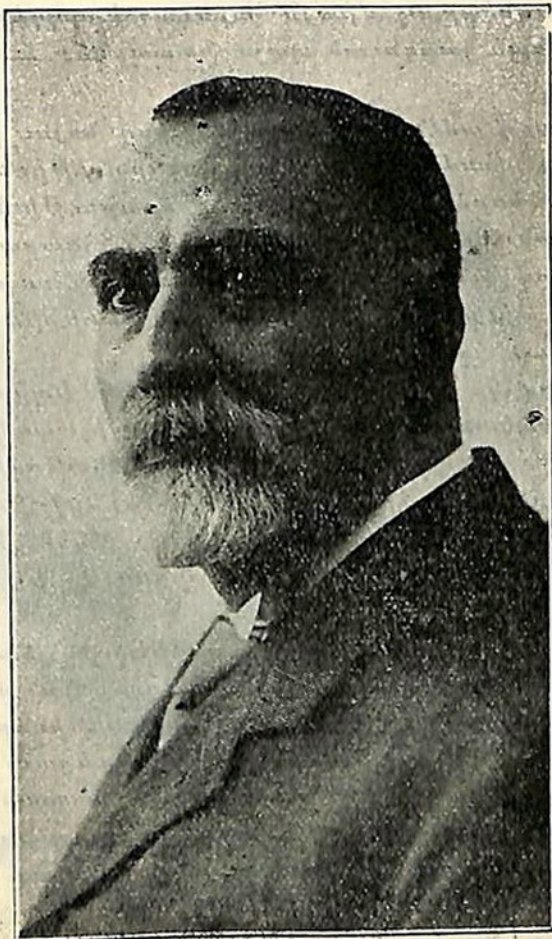
Անդրանիկ Կեղը. Վարչական ժողովի ղեկանը անմիջապէս կազմուեցաւ հետեւեալ կերպով. —

Պօղոս Նուպար փաշա՝ տաննապետ, Եագուպ Արթին փաշա և Ե. Աղաթօն պէյ՝ փոխ-տաննապետ, Մ. Անդրանիկեան՝ գանձապետ, Տօքթ. Տաղաւարեան՝ տանադպիր, որուն երկու տարի վերջ յաջորդեց իրաւագէտ բանաստեղծ Վահան Մալէզեան՝ ստանձնելով ընդհանուր քարտուղարի պաշտօնը եւս, պաշտօններ զոր մինչև այսօր բոլորանուէր կը վարէ Վարիչ-Պատուիրակի և ընդհ. Տնօրէնի հանգամանքով:

Թէև Եգիպտոսի մէջ նման հանրօգուտ ընկերակցութեանց մասին մասնաւոր օրէնք մը դրոյութիւն չունէր, բայց օրուան Վարչապետը Մուսթաֆա Ֆէհմի փաշա մասնաւոր պաշտօնադրով մը բացառապէս շնորհաւորեց հայ փաշաները «սր հայոց նիւթական և բարոյական վիճակին բարելաւմանը համար հոգածու կը գանուին» և անոնց հաջորդեց որ «կառավարութիւնը կ'ընդունի այդ գործին օգտակարութիւնը և յաջողութիւն կը մաղթէ»:

Այսքան վեհ և օգտաշատ նպատակով կազմուած

Միութիւն մը բնականաբար մեծ համակրանքով սղջուն-
ունցեցաւ ազգին բոլոր շրջանակներէն՝ մինչև ժողովուր-

ԵՐՈՒՍԵՂ ԳԷՅ ԱՂԱԹՕՆ

ՀԻՄՆԱԳԻՐ ՓՈՒ - ՆԱԽԱԳԱՀ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

գլխի համեստ խաւերը, և համակրալիւր ուշադրութիւնը գրաւեց ազգային և եկեղեցական իշխանութեանց, վասն զի առաջին անգամն էր որ կը տեսնուէր կազմութիւնը այսպիսի մեծ Միութեան մը՝ որուն հիմնադիրները և ղեկավարները ոչ միայն հարուստ և ազդեցիկ անձեր էին, այլ նաև յարգուած պաշտօնատարներ և մտաւորականներ:

Վաղուց ամէն խորհող և զգացող հայու բազմանքն էր տեսնել «համազգային կազմակերպութիւն» մը ձեռնհաս և փորձառու բարձր անձնաւորութիւններէ ղեկավարուած, որուն նպատակն ըլլայ հնարաւոր ամէն միջոցներով բարելաւել ազգին վիճակը և ապահովել անոր դոյութիւնը իր պատմական հայրենիքին մէջ, իր պատկենական հողին վրայ:

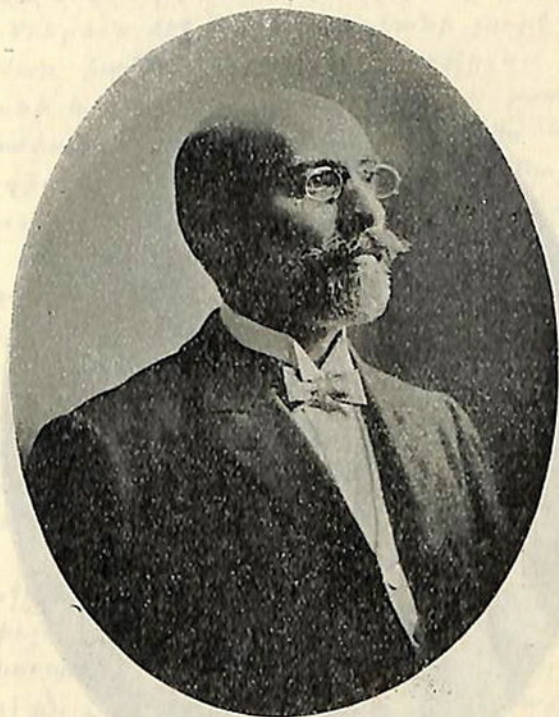
Կաթողիկոսներ, Պատրիարքներ և Եպիսկոպոսներ ու Վարդապետներ, ինչպէս երջանկայիշատակ Հայրիկ, Իգմիրլեան, Գէորգ Ե., Բարդէն Ա., Կաթողիկոսները, Պատրիարք Եղիշէ Արք. Դուբեան, Գեորգ Պօղոս Պետրոս ԺԳ. Թէրզեան, Կիլիկիոյ Կաթ. Վեր. Սահակ Բ., ևն, խոր համակրանքով զնաճատեցին Հ. Բ. Լ. Միութեան կազմն ու գործը:

Միութեան կազմութիւնէն անմիջապէս յետոյ, Կեդր. Վարչութիւնը ընդհանուր կոչ մը ուղղեց հայ ժողովուրդին, պարզելով իր ծրագիրն ու ուղղութիւնը որ ժամանակի ոգիին համապատասխան զանուեցաւ, այսինքն ամէն ոք հասկցաւ թէ Միութիւնը «ազքատախնամ մարմին» մը չէր, այլ ազգաշինական հոյակապ ձեռնարկ մը՝ որ պիտի սատարէր հայ ժողովուրդի խաղաղ զարգացման և ինքնազօրացման:

Տարիներ վերջ, Հ. Բ. Լ. Միութեան հիմնադիր Պօղոս Նուպար փաշայի, որ առաջին օրէն ցիւանս նախագահ հռչակուած էր, ինչպէս նաև Կեդր. Վարչ. ժողովի կարեւոր անդամներէն ոմանց Բարիկ հաստատուած ըլլալուն հետեւանքով և ուրիշ կարգ մը գործնական պատճառներով, Միութեան կեդրոնատեղին Գահի-

ընդհանուր ժողովուրդականացում 1922 ին, բայց մինչև 1926 ժողովրդական մեքենան մնաց Գաղիբեի Գործադիր Ժողովի ձեռքին մէջ:

Յետոյ պէտք տեսնուեցաւ Միութեան իրաւական դիրքը աւելի հաստատուն հիմերու վրայ դնել և 1924ին

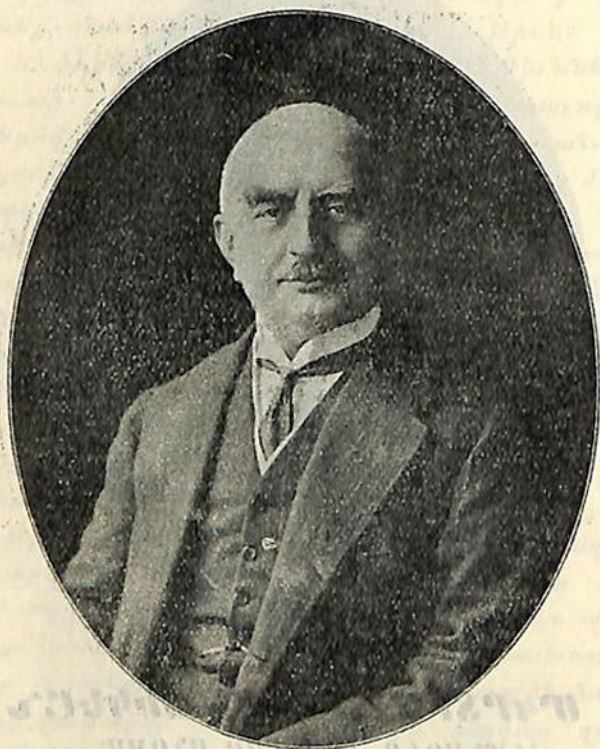
Տ. ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿԵԱՆ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ - ԲԱՐԵՐԱՐ ԱՆԴԱՄ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

վերածուեցաւ Զուիցերական Ընկերակցութեան մը, առանց սակայն դրութեան մէջ զգալի փոփոխութիւն մը մտցուելու: Զեռք բերուած իրաւական անձնաւորութեան չնորհիւ Միութիւնը այլեւս օրինապէս կրնար ստանալ

ամէն տեսակ կտակներ և կալուածներ: Անիկա արդէն
առաջին օրէն իվեր հաւասարմօրէն կը գործադրէ կտակ-
ները և կը յատկացնէ բոլոր հիմնադրամները, այնպէս
ինչպէս կտակարարն ու նուիրատուները փափաք յայտ-
նած են: առանց որ և է շեղումի:

Տ. ԳԱԼՈՒՍՏ ԿԻՒԼՂԵՆԿԵԱՆ

ՆԱԽՈՐԴ ՆԱԽԱԳԱՀ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Այս է պատճառը որ հայ բաղմաթիւ հարուստներ տնտեսք կը վստահին կարեւոր գումարներ, ապահով թէ այդ հիմնադրամները պիտի գործածուին իրենց բուն նպատակին, թէ՛ հայ դպրոցը, հայ չքաւորը և հայ հայրենիքը պիտի օգտուին կանխորոշուած պայմաններով:

Կասկած չկայ թէ այս խղճամիտ գործունէութիւնը և ազգաշէն ուղղութիւնն է որ ազգին բոլոր ողջամիտ զանգուածներուն մէջ Բարեգործականի շուրջ ստեղծած է անսահման համակրանք և վստահութիւն: Արդարեւ, Հայաստանի և գաղութներու բարիքն ու յառաջդիմութիւնը փափաքող ամէն խելահաս և իրասեռ հայ աշտօր երախտագիտութեամբ կը խոստովանի թէ՛ Բարեգործականը հաւատարիմ մնացած է իր ուխտին և ծրագրին, երեսուն տարի շարունակ բարիք սփռելով աշխարհիս չորս կողմը ցրուած աստանդական հայութեան, նեղոսէն մինչև Արարատ:

Պօղոս Նուպար փաշա, որուն անունը անքակտելի կերպով կապուած է Հ. Բ. Ը. Միութեան անունին հետ, ո՛չ միայն որպէս անոր հիմնադիրն ու բարերարն, այլ նաև որպէս մեր ազգային դատին մեծ ախոյեանը, յառաջացած տարիքին և հիւանդագին վիճակին բերմամբ 1930 ին հրաժարեցաւ նախագահութեան պաշտօնէն, և իրեն յաջորդեց նախ ուրիշ մեծանուն հայ մը՝ Տ. Գալուստ Կիւլպէնկեան և յետոյ իր արժանաւոր գաւազն Զարեհ Նուպար պէյ:

1931 ին Հ. Բ. Ը. Միութեան Արծաթեայ Յարեւտներ տօնակեցաւ փառաշուք հանդէսներով, մասնաւորապէս Բարիդ՝ Սօրպօնի մեծ ամփիթատրոնին մէջ, և իր քսանընթացովը ամէն տեղ առիթ մը եղաւ ժողովրդային խանդավառ ցոյցերու: Այդ առթիւ ձեռնարկուեցաւ նաև Ոսկեմատանի հրատարակութեան, որուն առաջին հատորը լոյս տեսած է արդէն:

Օրհնեալ ըլլայ անունն ու յիշատակը բարեգործութիւնն ու ազգաշինութիւնը պանծացնող Հ. Բ. Ը. Միութեան հիմնադիրներուն, զեկամարներուն և բա-

բերարներուն, որոնք արժանի են հայ ազգին միահամուռ երախտագիտութեան, այն սիրալի գործին համար որուն սատարեցին սրտագին հաւատքով և զմայլելի նշխիրով մը:

Տ. ՎԱՀԱՆ ՄԱԼԷՋԵԱՆ

ՎԱՐԻՉ - ՊԱՏՈՒԻՐԱՆ ԵՒ ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԻՐ ՀԵՏԱՊՆԴԱԾ ԻՏԷԱԼՆ ՈՒ ՆՊԱՏԱԿԸ

Չափազանցութիւն չենք ընկեր երբ կ'ըսենք թէ Բարեգործականը «Հրաշագործ Միութիւն» մըն է: Հրաշքը թէև աստուածային է, բայց մարդիկ ալ, չնորհիւ իրենց հոգեկան, մտային և ֆիզիքական կարողութեանց, կրնան հրաշքներ գործել: Անկարելի նկատուած ձեռնարկի մը յաջողութիւնը՝ կը նշանակէ հրաշք գործել: Ու գիտենք թէ մանաւանդ հաւաքական ուժը ի՞նչ հրաշքներ կը գործէ հոն՝ ուր անհատը պիտի անգործէր:

Բարեգործականը իր հիմնարկութիւնէն մինչև այսօր գլուխ հանած հսկայ ձեռնարկներով հրաշքներ գործած է խօսապէս և այդ պատճառաւ իր գերը մեր ազգին մէջ իրաւամբ նկատուած է նախախնամական:

Անիկա հայ իրականութեան մէջ գոյութիւն ունեցող դրականապէս օգտակար և ամէնէն ժողովրդանուէր ընկերակցութիւնն է, այլևս արմատ դրած հայ ժողովուրդի մէջ: Իր հազարաւոր անդամները, որոնց գլուխը կը զանուիրն վեհանձն բարերարներ, իրենց գոհարբութիւններովը ու նոյն իսկ ամենափոքր լուծմաներովը հրաշագործ բարիքներ տրած են ամենուրեք, մեր Հայրենիքին մէջ թէ արտասահման:

Հայկ. Բարեգ. Ընդհ. Միութիւնը մեծ խոնարհ մը կը հետապնդէ, Հայը հայ պահել և հայուն օգնել հայով, առանց օտարին ժախտակցութեան: Ո՛չ միայն կ'օգնէ հայրենի հողին կապուած հայուն, այլ և օտարութեան մէջ վտարանդի հայուն: Այդ խոնարհ հիմնուած ըլլալով եղբայրական օգնութեան վրայ, առաւելապէս հայրենասիրական լայն հասկացողութեամբ մը, Բարեգործականը միտակ կազմակերպութիւնն է որ կրցաւ անխտրականութեան և միաբանութեան դրօշը բարձր բռնել և այդ դրօշին շուրջը համախմբել ամէն դաւանանքի, դատակարգի և զազափարի մարդիկ, այդ թէ կին, նոյն իսկ երախայ:

Եթէ անիկա կրցաւ պահել իր դոյութիւնը և հեազ-
հեռէ աւելի բարգաւաճ և զօրաւոր պառնալ, պատճառը իր
հեռապնդած խաշալին հաւատարիմ մնալն է: Անիկա գիտ-
ցաւ մեծ խոհակահոլութեամբ չարժիք և անխորհուրդ կեր-
պով չի սպառեց իր ուժերը, ընդհակառակը, յաջողեցաւ
ազգասէր հայերու բարեբարութեանց շնորհիւ կազմել
800,000 անգլ. ասկիի բազմազան դրամադրութիւն մը, որուն
մշանջնական եկամուտները յաւերժօրէն կը յատկաց-
ուին բարենպաստի ձեռնարկներու, և միեւնոյն ատեն
այդքան դուժար մը ևս 30 տարուան միջոցին անիկա
ծախսած է իբր ազգային նպաստ, ազդողուս հիմնարկու-
թիւններով, իւրաքանչիւրը մէյ մէկ փառապանք կաթող:

Միութեան կազմութեան շրջանին որոշ էր ու պարզ
անոր նպատակը: Յգնել Հայաստանի հայ գիւղացիին,
արօր և լծկան տալ անոր, որպէս զի իր բնասանիքին օ-
րապահիլը ճարէ և ապագայ բարօրութիւնը ապահովէ
տակաւ առ տակաւ: Վարժարաններ բանալ զաւտներու
մէջ, հայ չքաւոր մանուկին ուսում և կրթութիւն տա-
լու համար: Բաջալերել յառաջագէտ հայ ուսանողները որ
բարձրագոյն ուսում և մասնագիտութիւն ձեռք բերելով
վաղը օգտակար հանդիսանան իրենց համայնքին ու ծա-
ռայեն հայրենիքին: Մէկ խօսքով աշխատանքի գործնա-
կան միջոցներով բարեկաւել հայ ժողովուրդի անսկսա-
կան վիճակը:

Բայց չարաբախալ դէպքերու բերումով և թրքահա-
յաստանի ամայացումով, Բարեկործականը որոշ շրջանի
մը համար սախալուեցաւ չեղիլ իր անմիջական ծրագրէն
և յարմարիլ օրուան պահանջներուն:

Պատերազմին և տարադրութեան պատճառաւ, չըքա-
ւար գողթականներու և հաղարաւոր որբերու ահադին
բազմութիւն մը կը սպասէր Հ. Բ. Ը. Միութեան անփո-
խարինելի օժանդակութեանց:

Եւ ստուգիւ, նախախնամական դեր կատարելու կոչ-
ուած այս պանծալի Միութիւնը տոննի մը համար կը
վերածուէր փրկութեան և օգնութեան հսկայ բանակի մը,
և ամէն բանէ առաջ հայ անհամար որբերը, մեր սրախ

հասարակները և ազգին բեկորները որ լախտէն լքուած էին, կ'առնէր իր հայրական պաշտպանութեան տակ: Անոնք տարիներով վաշկեկցին Միութեան նիւթական և բարոյական հովանաւորութիւնը, մինչև որ իրենք ալ ինքնաբաւ դարձան:

Ըսինք արդէն որ Բարեգործականը իր էութեան ու խորքին մէջ ազքատախնամ կամ որդախնամ հաստատութիւն մը է: Անոր նպատակն աւելցումը աւելի զազափարական բարձրութիւն մը հասնին, և առողջ սկզբունքներէ կը ներշնչուին: Անիկա սոսկական բարեգործութիւնն իսկ կը կատարէ հիմնական կերպով, որպէս ազգապահպանման հրաշակերտ աշխատանք մը: Երբ հայ չքաւոր մանուկներուն և գիւղացիներուն կ'ընծայէ ամէն դիւրութիւն, իր նպատակն է որ անոնք զարգանալով և յառաջդիմելով մեր ազգին վաղուան ուժը կազմեն:

Բարեգործականի հետապնդած բարձր խաչալը կարելի է խառնել հետեւեալ երկու բառերուն մէջ՝

ԱԶԳԱՊԱՀՊԱՆՈՒՄ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆՑԻՆՈՒԹԻՒՆ

Ձեջել ոգորմութիւնը և սովորական հասարակ բարեգործութեան փոխարէն՝ առաջ հայ ժողովուրդին բարոյական և մասւոր զարգացում, բնկերային և անտեսական բարգաւաճում:

Սխալ պիտի ըլլար նկատել Հ. Բ. Ը. Միութիւնը որպէս անհատական օգնութեան մարմին մը՝ որ պարտաւոր է բոլոր կարօտեալներուն օգնութեան հասնիլ:

Անոր իսկական կոչումը ոգորմութիւնն ընելն է՝ այլ ընդհակառակը ոգորմութիւնը ջնջել, ազգ նստաստացումէն ազատել հայ ազգը և դարձնել ինքնաբաւ ու ինքնավստահ:

Բարեգործականի նպատակներուն մէջ գերազանց կերպով տիրող սգին ազգասիրութիւնն է, գործնական դեանի վրայ:

Ու այսպիսի սկզբունքներով և ձգտումներով օժտուած Միութիւն մը, որուն խաչալն աւելցումն է նուիրագործել հայոց մէջ ԵՂԲԱՅՐՈՒԹԻՒՆԸ՝ շնորհիւ այն պո-

բռնութեան որ միութենէն կը բխի, կոտորեցողէն արժանի է բովանդակ հայութեան սիրոյն և գաւազու բանքին:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Սովն եր տիրած խեղն հայորդուն տընակը,
Հացի վերջին պատառն հատած եր արդեն,
Եւ յուսահատ՝ դիմումներէ դէս ու դէն,
Հեքն եր քաղուած սեւ մտածմանց յատակը:

— Վե՛ր կաց, քշուառ, վիշտի զաւակ,
Վանե՛ք քալսիծղ անյուսութեան.

Շուտ կը հասնի քեզ երկնառաք
Ձեռքն Հայկական սուրբ Միութեան:

Սուգն եր տիրած խեղն հայորդուն սրտիկը.
Զուլումի սուրն անպակաս եր գլխէն յար.
Գեռ նոր լծվարն էին տարեք բռնավար,
Չիկար նոյնիսկ սերմնցուի հատիկը:

— Վե՛ր կաց, քշուառ, հողի զաւակ,
Վանե՛ք սարսափդ բռնութեան.

Շուտ կը հասնի քեզ երկնառաք
Ձեռքն Հայկական սուրբ Միութեան:

Մուքն եր պատած խեղն հայորդուն նրազը,
Գեթ հուրն ուսման բոցավառեք իր հնոց.
Չի պակսեք գեթ մըտքի լոյսը իր տըղոց,
Որ չի մարեք ցեղին հաւատքն ու կրակը:

— Վե՛ր կաց, քշուառ, լոյսի զաւակ,
Վանե՛ք խաւարն տգիտութեան.

Շուտ կը հասնի քեզ երկնառաք
Ձեռքն Հայկական սուրբ Միութեան:

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՐ

ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ

Անառարկելի է որ Հայկ. Բարեգ. Ընդհ. Միութիւնը առաջին օրէն իսկ ջանաց հաւատարիմ մնալ իր նախադժած ուղղութեան և ծրագրին: Եթէ սոսկ խնամատարական մարմնի մը նեղ սահմաններուն մէջ գործէր, պիտի չի կարենար գտնել այն ընդարձակ ծաւալը զոր հայ ոչ մէկ կազմակերպութիւն գտած է տարիներէ ի վեր, և ոչ ալ կարող պիտի ըլլար, բացառիկ հանգամանքներու մէջ, ազգին ընծայել այն թանկագին ծառայութիւնները որոնցմով այդ Միութեան մէն մի անդամը և բարեկամը իրաւունք ունի հպարտանալու:

Դժբախտաբար, գահավիժող դէպքերը և հայ կեանքի փոթորկալից պայմանները պարտադրեցին որ ան յաճախ առաւելապէս նուիրուի ազէտեալներու և ջարդերէն վերապրողներուն օգնութեան կենսական և անյկատճգելի գործին:

Այսպէս, հազիւ հիմնուած էր Միութիւնը, երբ Հայաստանի սովեակներու և Կովկասի արկածեալներուն նպաստի պահանջը ներկայացաւ: Անմիջապէս անոնց փութացուց իր եղբայրական առաջին օգնութիւնը: Ասոր կը յաջորդէր հեռաւոր և չքաւոր դպրոցներու և որբանոցներու օժանդակելու հարկադրանքը, ինչպէս Մուշի, Վանի և Խարբերդի մէջ, որոնց օգնելով Բարեգործականը իր բուն նպատակին կը մօտենար:

Օսմանեան սահմանադրութեան շրջանին, հայկական կեանքը քիչ մը խաղաղեցաւ: Հալածանքի և թշուառութեան մղձաւանջը, արիւնի և աւերակներու պաակերը կարծես վերջ գտած էր: Միութեան ամբողջ ճիգը այլևս պիտի չի վստահուէր անօթիին և որբին պատառ մը հաց և լաթի կտոր մը տալու ապերախ գործին մէջ: Բայց, ափսոս, հազիւ թէ ազգաշինութեան ճամբուն մէջ Միութիւնը իր առաջին քայլերն առնել սկսած էր, երբ ազա-

տութեան արշալոյսին հետ ինքզինքը կը դառնէր Կիլիկի-
եան ջարդերուն դէմ:

Ու, միշտ պատնէշին վրայ, անիկա առաջինը եղաւ
եղբայրական ձեռք կտրկասելու, Ատանայի դեռ միտացող
փրկատկներուն մէջէն, հուրէ և սուրէ ճողատրած հազա-
րաւոր աղէականներու:

Միութիւնը իսկոյն լծուեցաւ կազմակերպեալ գոր-
ծունէութեան մը: Ո՛չ միայն նպաստաւորեց կրթական
բազմաթիւ հաստատութիւններ, այլ հիմնեց Կիլիկիոյ
քաջերու ընդհին՝ Տէօրթ-Եօլի մէջ սրբանոց մը, Քիլիկի-
եԱՆ անուանով, ի յարգանս վեհանձն հիմնադրին որ չէն-
քին կառուցման համար կարեւոր գումարներ նուիրեց:

Իսկ յաջորդաբար Հայաստանի սրաին վրայ, Վանի
մէջ Վարժապետանոց մը բացաւ, Միւֆարդինի մէջ Կեդր-
Բարձր, Նախակրթարան մը, ինչպէս նաեւ 37 նախնական
վարժարաններ, մեծ մասամբ թրքախօս, քրտախօս և արա-
բախօս գիւղերու մէջ: Այդ շրջանին անիկա վայելեց թան-
կազին օժանդակութիւնը Հայոց Միացեալ և Ազգանուէր
Հայասնաց ընկերութեանց: Բաց աստի, Բարեգործականը
սերմնցուի լծկան կենդանիի, մշակելի հողի և գործիք-
ներու հայթայթումով բազմաթիւ գեղջուկ համայնքնե-
րու օգնեց:

Այսպէսով քայլ առ քայլ կը մօտենար իր բաւն ծը-
րադրին՝ արդարացնելով Միութեան անուէնը և համբաւը:
Եւ պէտք է խոստովանիլ թէ հայ ժողովուրդը սիրաշօժար
փութկոտութեամբ արամաղբեց իր բարոյական և նիւթա-
կան օժանդակութիւնները, այնպէս որ Բարեգործականի
անդամներուն թիւը որ առաջին տարիներու ընթացքին
718 էր, 1914 ին հասած էր արդէն 8,500 ի, իսկ մասնա-
ճիւղերուն թիւը 150 ի, աշխարհի ամէն անկիւններուն
մէջ:

Արտակարգ բարդաւաճում էր ասիկա: Կամաւոր գին-
ւորներու պէս խուռներամ կը միանային հայկական բա-
րեգործութեան այս բանակին և Միութիւնը կը դառնար
համազգային մեծ ընտանիք մը, սրուն մէջ կը լսուէր,
ինչպէս մինչև այսօր ալ կը լսուի համերաշխութեան զե-

ղեցիկ համերգ մը, քանզի հայկական միութեան շքեղ երազն էր որ հեաղհեաէ մարմին կ'առնէր: Մըրկաւ բաժնուած ամբողջ հայութիւնը կը համախմբուէր Հ. Բ. Ը. Միութեան դրօշին ներքեւ, Ազախտեանէն մինչեւ Հընդկատան:

Հայկական նահանգներու «Բարենորոգումներ»ու ծրագիրը երբ մեծ պետութեանց կողմէ ընդունուեցաւ, Պօղոս Նուպար փաշայ որ ա՛նձամբ հետապնդած էր հայկական դատը, հրապարակ հանեց յայտարարութիւն մը որտեղ Հ. Բ. Ը. Միութեան ուղղութիւնը նոր փուլի մը մէջ կը մտնէր:

«Ապահովութեան վերահաստատումովը Հայաստանի մէջ հողագործութիւնը նոր թռիչ մը պիտի առնէ: Միութեան օժանդակութիւնը մեր գիւղացիներուն համար շատ օգտակար պիտի կրնայ ըլլալ, թէ՛ հող, եղ, սերմնացու և երկրագործական գործիք հայթայթելով անոնց, և թէ՛ գիւրացիներով կազմութիւնը հողագործական դրամատուններու և համագործակցականներու:»

Յանկարծ վրայ հասաւ ընդհանաւ պատերազմը՝ որ մեր ազգը պիտի առնէր անդունդին եզերքը: Դժուրացին ծրագրի մը համաձայն թրքահայութիւնը բռնաջնջելու ձեռնարկուեցաւ: Մարդկային երեւակայութիւնը կարող չէ ըմբռնել տարածութիւնը անհուն աղէտին որ բզքտեց մեր ազգը: Դարերու ընթացքին անիկա այսպիսի վայրագ հալածանքի և ջարդի չէր ենթարկուած: Շուրջ մէկ միլիոն հայրենակիցներ զո՛ւ գացին անուրի կտաւրածներու և ձանչցան աքսորի սարսափելի առ: Չանքները, այնպէս որ շատ քիչեր միայն վերադարձան տարագրութեան արձաւիրքներէն:

Հայ ազգին հեալ բնական է որ Բարեգործական ալ մեծապէս կրեց պատերազմին դժխեմ հակազդեցութիւնները: Թուրքիայ վաթսուս մասնաձիւղերը իրենց հինդ հազար անդամներով քայքայուեցան ու փճացան, հայ ահառակութեան արիւնտ ճամբաներուն վրայ:

Մահուան ճիրաններէն հազիւ ազատուած հարիւր հազարաւոր որբերը, այրիները, ծերերը և թշուառ տարա-

գիրները փրկել, խնամել և պահել պէտք էր, ամէն զնով և նոյն իսկ անկարելիին դէմ:

Հոս է որ կը սկսի Հ. Բ. Ը. Միութեան նախախնամական դերը: Անմիջապէս կը կազմակերպէ ան Բօր - Սայիտի հայկական դադթաւայրին մէջ, ուր ապաստանած էին Ճէպէլ - Մուսայի քաջարի հայերը, օգնութեան զանազան հիմնարկներ, զլիսաւորաբար «Սիսուան» մանկապարտէզն ու վարժարանը, որուն երկսեռ աշակերտութեան թիւը յետոյ 2,500 ի յանդեցաւ, որբանոց մը, այրիանոց մը, արհեստանոց մը և հանդերձատուն մը:

Ու երբ, նոյն իսկ զինադադարէն քիչ առաջ, զաշնակից քանակները սկսան ազատագրել թուրքիոյ հայութեան բեկորները, Բարեգործականը առաջինը եղաւ կանոնաւորապէս իր անմիջական օգնութիւնները հասցնելու բիւրաւոր խլեակներուն կեանք տալով, և պահապան հրեշտակի պէս անոնց կեանքին վրայ զուրգութեամբ: Ամէն ոք անոր զուգը ափ կ'առնէր, վստահ թէ անիկա միշտ բաց է աղէտահար հայուն առջև, հայ որբին և հայ կնոջ առջև:

Ամէն տեղ, Պաղեստինի, Սուրիոյ, Միջագետքի և յետոյ Կիլիկիոյ մէջ, այդ շրջանին իրարու ետեւ հիմնեց բազմաթիւ հաստատութիւններ, բարեգործութեան կոթողներ որ միշտ պիտի մնան Հ. Բ. Ը. Միութեան փառքի արժանիները: Յիշենք գէթ առանց զլիսաւորագոյնները.

Գահիրէի Կեդր. Միերանոց և Հանդերձատուն, Գամակոսի Հիւանդանոց և Ապաստանարան, Տէօրթ - Եօլի Գէլէկեան Որբանոց, Սիսուան Որբանոց և Հիւանդանոց, Մերսինի Որբանոց, Հիւանդանոց և Հանդերձատուն, Հաճընի Որբանոց և Հիւանդանոց, Ասահայի Արհեստանոց, Տարսոնի Գարմանատուն և Գործարան, Քիլիսի Ապաստանարան, Հալէպի Գաղթակայան, Ուրֆայի Որբանոց, Մուստուլի Որբանոց, Սուէսիոյ Սիսուան Նախակրթարաններ, և այլն:

Իւրաքանչիւրն ունի իր արժէքն ու պատմութիւնը զոր ամէն հայ պէտք է գիտնայ և զնահատէ, լրիւ ճանչնալու համար Հ. Բ. Ը. Միութիւնը:

ԻՐ ԴԵՐԸ

ԱԶԳԱՊԱՀՊԱՆՈՒՄԻ ՏԵՍԱԿԵՏՈՎ

Հ. Բ. Լ. Միութեան կազմակերպութեան նախա-
շրջանին և դինադադարի առաջին տարիներուն, իր ար-
դիւնաշատ գործունէութեան գլխաւոր նպատակակէտը և-
ղաւ թուրքիոյ բնադաւաճը և հայրենի հողին կապուած
հայութիւնը, որ դժբախտաբար պատերազմին հեռւան-
քով արմատախիլ եղաւ: Անիկա չէր կրնար չի շարունա-
կել իր քանիցս չարաչար ընդհատուած գործը և անտար-
բւեր մնալ դէպի թրքահայ բեկորները որ ապաստան գը-
տած էին օտար երկիրներու մէջ, խղճալի պայմաններու
առկա:

Մանաւանդ այն օրէն ի վեր, երբ Հայաստան մաս
կազմելով համա-սոսական Միութեան, սկսաւ վայելել
պետական խաղաղ և ներդաշնակ կեանք մը, շնորհիւ
այն անխնայ քրտնելի պաշտպանութեան որ իր լայն օ-
ժանդակութիւններով մեր հայրենի հողէն կը հեռացնէր
սովի արհաւիրքի և թշուառութեան ահաւոր մղձաւան-
ջը: Հ. Բ. Լ. Միութիւնը կրցաւ իր ուշադրութիւնը
կեդրոնացնել զազգութահայութեան վրայ:

Թէև Բարեգործականի դերադոշն նպատակն է Հա-
յաստանը, որուն երբեք չի զլացաւ իր սրտագին օժան-
դակութիւնը, բայց զազգութներու մէջ ցանուցիւր կէս
միլիոն հայերու բազմադիմի կարիքները և կարօտե-
թիւնները հրամայողական պարտականութիւն կը դնէին
Հ. Բ. Լ. Միութեան վրայ՝ օգնութիւններ կարգադրելու
և դրական ձեռնարկներով գոհացում տալու անմիջական
պահանջներուն: Անիկա այդ ուղղութեամբ 1920էն ի վեր
հրաշալի գործունէութիւն մը ունեցաւ բոլոր մարզերուն
մէջ:

Գաղութներուն մէջ թափառող վտարանդի հայութիւ-
նը չ'ունի դրեթէ ուրիշ ապաւէն մը Բարեգործականէն
դատ: Աղքատախնամ և Հայրենակցական կազմակերպու-
թիւնները հազիւ թէ զազգութահայ ծով կարիքներու ան-

նշան մէկ յատին կը հասնին իրենց յոյժ անբաւական
միջոցներով: Ինչպէս սկիզբը, այսօր ալ թշուառութիւնը
համառարած երեւոյթ մը ստացած է, որովհետեւ շատ մը
երկիրներու մէջ աշխատանքի սեղմիչ օրէնքները օտա-
րական աշխատաւորներու հանդէպ խտրօքէն կը կիրառ-
կուին և այդ պատճառաւ մ. չ. հայրենակիցները դորձա-
զրկութեան մասնուած ըլլալով, աչքերնին կը յառնն ի-
րենց միակ նեցւելներուն: Հայաստանին և Բարեգոր-
ծականին:

Հայաստան կարելիութեան սահմանին մէջ կը ջա-
նայ հաւաքել իր տարաբնակ զաւակները և ամփոփել իր
մայրական ծոցին մէջ, բայց բնակարանային կարելիութե-

Որբեր երէկ

թիւնները անզօր են մեծ չափով գլուխ հանելու այդ
ծրադիրը: Բազմաճաւար զաղթական հայեր ակնդէտ կը
սպասեն ներգաղթի փրկարար ազգանշանին:

Մինչ այդ, սակայն, անհամար չքաւոր ընտանիք-
ներ կը առաւապին, յաճախ պատառ մը հացի կարօտը քա-
շելով: Զրկանքներուն հեռանդով հիւանդութիւններ և
մասնաւորապէս թոքախտը աւերներ կը գարծէ երիտա-
ւարդութեան մէջ: Մանուկներ, յաճախ մերկ և անօթի:

զուրկ են դպրացական դաստիարակութենէ: Ու, թըշուառութիւնը կ'ապականէ դպրականին մաքուր բարոյականը և չափաւոր յաւաստութենէ կ'էջնան: զանազան փորձութեանց մէջ: Ուժացումը և աջակցութիւնը կը կատարեն բռնեց քանդիչ գործը:

Ո՞վ նկատի պիտի առնէ համառաբամ թշուառութեան այս ահաւոր պատկերը:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԸ, ՄԱՆԱՒԱՆԳ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԸ:

Ու մենք աչքովնիս կը տեսնենք թէ ի՞նչպէս անո՞յ մասնաճիւղերը կը ջանան հասնել այդ կարօտութեանց:

Որբերը պարտ

նուիրումի վե՛ր ոգիով մը:

Ո՞րքան չքաւոր հայրեր, ո՞րքան դժբախտ աշխուհիներ, ո՞րքան խեղճ հիւանդներ պիտի ըսեն ձեզի թէ, ինչպէս անցեալին մէջ աղէտներու եղբորական չրջանին, այսօր ալ կը վայելին Հ. Բ. Ը. Միութեան բարեգործները, զանազան ձևերու առի՞ւ ռազմական նպաստներով, ինչպէս ապրուստի միջոցներու հայթայթումով, եթէ անոնք չէին խօսին, քարերը պիտի խօսին: Բարեգործականը նպաստ-

առած է աւելի քան 250,000 կարօտ հայրենակիցներու:

Մտէ՛ք Մերձաւոր Արեւելքի զաղութներու դպրոցներէն ներս և հարցաւցէ՛ք զանոնք մատակարարող մարմիններուն՝

— Զեր անձուկ միջոցներով ի՞նչպէս կը հաւասարակշիւէ՞ք ձեր ելեմուտքը:

Ապահով և միակ պտառսխտան մը պէտի ստանաք:

— Բարեգործականը կ'օգնէ մեզի, մեր քայքայ դոցերով, աշխատէս փողոցները պէտք է թափառին այս անմեղ փոքրիկները:

Այս սփոխարար իրողութեան մէջ ամէն հայ պէտք է հպարտութեան և երախտագիտութեան զգացումով տեսնէ Հ. Բ. Լ. Միութեան նախախնամական դերը, երէկ՝ այսօր և վաղը:

Բարեգործականի Հայ Աստիճանական կենդանի պաշկեր

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱԻԵՏԻՍԸ

Ի՛նչ հոգեզմայլ, ի՛նչ խանդակար, տրտմանոյշ
Սա բեկբեկուն հայ քնարին ձայն քննոյշ,
Հնչէ ծիծղուն ափունքներէն 'նեղոսի'
Մինչեւ ափերն եփրատ, Զինան, Տիգրիսի:

Կուսանք հայոց, որք մանկունք,
Օ՛ն, սրբեցեք ձեր արցունք.
Հայն է հայուն միացեր՝
Ատելութիւնն է մոռցեր:

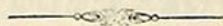
Տե՛ս, ո՛վ Հայ մարդ, Մասեաց սարէն Տաւրոսին,
Կամար կապեր է միութեան ծիրանին.
Արիւն արցունք հեղեղներու ընդմէջէն,
Հրեշտակն Հայոց կ'աւետէ մեզ երկնէն՝

'Նծղեն ցրուած հեզ հայեր,
Զուլմին մերիկն է դադրեր,
Օ՛ն, ձեռք տուէք իրարու՝
Սուրբ Միութիւն ուխտելու:

Վերջին յոյսի նրազն հայոց ա՛խ առկայ՝
Նզխատոսի աստղերուն տակն էր մարած.
'Իարձեալ անկէ Հայ Միութեան նոր տրեւ,
Ճառագայթէ աւերներուն մեր վերել:

Հայ Յովսէփներն Նզխատոս,
Յեղն իրենց չեն մոռցեր հոս.
Հայուն մարած օնախին
Զամբեն լոյս, յոյս կենսածին:

ՆԵՐՍԷՍ ԵՊԻՍԿ. ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ.

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

ԴՐ ԵՆ

ՀԻՄՆԱՐԿՆԵՐԸ

Ըսինք որ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը իր ծրագրի ոգիին համաձայն հիմնական նպատակ ունի հայութեան մտաւարական և անտեսական բարեխառնութիւնը: Բայց, որովհետեւ պատերազմին հետեւանքով հայ ազգին մեծ մասը հեռացաւ իր ծննդավայրէն և աշխարհիս չորս կողմը ցրուեցաւ, Բարեգործականը հարկադրուեցաւ բնագաւառէն հեռու շարունակել իր ազգանուէր գործունէութիւնը:

Ըսինք նաեւ որ իր բուն դաշար Հայրենիքն է, որ Արարտաին յանկույտ կը վերականգնի աւերակներուն մէջէն, բայց, եթէ անիկա ունի հոգացող պաշտպան պետութիւն մը, ո՞վ պիտի մտածէր արատահմանի վտարանդի հայութեան մասին:

Բնագաւառար անուն մը կազայ ամէն շրթանքի վըրայ՝ ԲՍՏԵԳՈՐԾԱՅԱՆԸ:

Կարծես նախախնամութիւնը հիմնած ըլլար զայն: Անիկա չէր կրնար լքել զժրախա գաղթականը՝ որ օտար երկիրներու մէջ իր հայը ճարելու և գլուխը անդ մը հանգչեցնելու հետամուտ է ամենամեծ զժուարութիւններով:

Գաղթական հայը անհամբեր կը սպասէ որ Հայաստան տանին զինքը, Աւետեա՛ց երկիրը, զոր հայ բանաստեղծները երգած են, երկի՛ր գբախտավայր: Ո՛չ միայն հայրենասիրութեան զգացումը որ զեռ չէ մարած իր վերաւոր սիրտին մէջ, այլ և օտարութեան լուծն ու տրտեսական ազնապը կը հարկադրեն զինքը որ ապաւէն փնտռէ իր հայրենի երկրին մէջ, հո՛ն ունենալ իր սեփական հողը, իր սեփական կեանքը:

Սակայն, մինչև որ այդ օրը հասնի, գաղթականը պիտի բոլորէ զրկանքի և առտապանքի շրջան մը, վասնզի նեցուկի պէտքն ունի, սովալու համար:

Այդ նախախնամական ձեռքը Բարեգործականն է

դարձեալ, որ, ինչպէս երէկ, այսօր ալ կը հասնի իր օժանդակութեան կարօտ հայրենակիցներուն, և անոնց կ'ընծայէ իր հպատարութիւնը ու ուսում կը ջարձէ անոնց զաւակներուն, որպէսզի ամէն բանէ առաջ հայ մը-նան օտար ասպիւղը տակ ալ:

Կարելի չէ ամբողջութեամբ յիշել բոլոր ձեռնարկները և այլազան նպատակները, զոր Բարեգործականը կազմակերպած է իր նախաշրջանին և զինադարէն ասպիւղ:

Համարօտ և արագ ակնարկ մը լաւական պիտի ըլլայ ըմբռնելու համար անոր կոտորած ազդաշէն ընդարձակ գործին արժէքն ու կարեւորութիւնը:

1921 տարուան մերջը տեղի ունեցաւ Կիլիկիոյ պարսպաւը, ֆրանսական զբաւման զօրարանակին կողմէ, նոր խուճապ և արտագաղթ պատճառելով հայ ժողովուրդին համար որ մայրկեան մը հաւատացած էր թէ իր պատմական քնադաւառին մէջ այլևս հաստատուած էր, ֆրանսական պաշտպանութեան տակ: Բարեգործականի հաստատութիւնները Պէյրութ փոխադրուեցան, և Կիլիկիան երեք Որբանոցներու տաները ամփոփուեցան Քէլէկեան - Սիսուան երկուսն Որբանոցներուն մէջ, որ մինչև 1932 պահպան իրենց գոյութիւնը: Ասոնցմէ անկախաբար մինչև 1927 արդիւնաշատ շրջան մը լարրեցին նաև Բարեգործականի Երեսօղէմի երկու մեծ Որբանոցները, Վասպուրական և Արարատեան:

Յիշատակութեան արժանի են նաև՝ Հալէպի Կիլիկեան Ահեստանոց - Որբանոցը, Ինքնօգնութեան Կայանը, Կահանց Կայանը, Գաղթաւունը, Ապուրի Տունը, Աթէնքի, Բերէայի և Միաթլլիի Գործանաստանները, Աթէնքի և Սելանիկի Կահանոց Աշխատանոցները, Գահիբէի և Ազեքսանդրիոյ Որբանոցները, Կայանները, Սելանիկի և Գոքթինիայի սփական վարժարանները, Սուրիոյ, Լիբանանի, Պաղեստինի, Միջագետքի, Յունաստանի և Պուլկարիոյ մէջ 120 նպաստընկալ և հովանաւորեալ վարժարաններ, Ֆրանսայի մէջ 10 հայերէնի դասարաններ, Պրիւստէի Եռագործան Սանկրու Հիմնարկութիւնը, Բարիպի

Նուպարեան Ուսանողական Տունը և Նուպարեան Մասնադպրանը, Պէյրուժի Բարեչէն և Կիւլլապաշէն թաղամասերը, Պատրիարքարաններու վարիկը ու բազմազան նըստաւանդալ հաստատութիւններ, յօգուտ կարօտեալներու և աղէտեալներու նպաստադրամներ, ևն.:

Բայց, վստահօրար, Բարեգործականի կրթական հիմնարկութեանց մեծագոյնն է, շնորհիւ ազգային մեծ բարերար Տ. Կարապետ Մեղգոնեանի աննախընթաց բարեգործութեան, Նիկոսիոյ Մեղգոնեան Կրթ. Հաստատութիւնը, երկուս ձեւարաններով և Արհեստանոցի ճիւղերով, ուր ձրիաբար կը ստաստարուին և կը դաստիարակուին 300 սաներ, մեծ մասը սրբեր:

Այժմ անոր կողքին հիմնուած է նաև Վարժապետանոց մը, ուրիշ շրջանաւարտ եղող ուսանողները գլխաւորաբար սխաի ծառայեն Հ. Բ. Ը. Միութեան Մերձաւոր Արեւելքի վարժարաններուն մէջ:

Նպաստնկալ Մանկապարտէզի մը Շրջանաւարտները

Բարեգործականը այսպէս հոգալով իր ազգակիցներուն մասաւոր և փէզիքական սնունդը, գործնականապէս

կ'արդարացնէ իր գեղեցիկ նշանաբաններէն մէկը, անմահ բանաստեղծ Պեշիքթաշլեանի սրտագրաւ խօսքը «Եղբայր ենք մենք»՝ զոր ամէն հայ պարտաւոր է աղօթքի մը պէս կրկնել և յարգել:

Բարեգործութիւնը, այս յուզիչ և գուրգուրոտ նըշանաբանին տակ, կ'ըլլայ աւելի քան զոհողութիւն մը՝ որ պատիւ կը լծրէ հայ ժողովուրդին՝ որուն կամքին և գործին գեղեցկագոյն արտայայտութիւնն է Հ. Բ. Լ. Միութիւնը:

Արդարեւ, անիկա կ'արդարացնէ նաև այն կարգախօսը զոր սրբեգրած են իր հիմնադիրները՝ թէ «միութիւնը զօրութիւն է», քանի որ վերջապէս միայն քանի մը հազար անդամներու և քանի մը տասնեակ բարերարներու համագործակցութեամբ կը պատճառէ ո՛չ միայն Միութիւն մը կազմել, այլ զօրութիւն մը գոյացնել, քանի որ այդ սահմանափակ ընկերակցութիւնն իսկ կրնայ ահա՛ մեծամեծ հրաշքներ գործել:

Այդ պատճառաւ ամէն հայ պարտաւոր է աշխատիլ որ այդ Միութիւնը ունենայ աւելի մեծ ծաւալում, որ պէս զի Ազգն աւ Հայրենիքը օգտուին շատ աւելի մեծ չափով:

ՈՐԲԱԽՆԱՄ ԵՒ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

Պատերազմէն վերջ, երբ հայ սրբերու անաէր բանակ մը կաւր, Բարեգործականն էր, որ Ամերիկեան Նպաստամատոյցին հետ, պաշտպան կանգնեցաւ անոնց, ու ամէն տեղ բացաւ սրբանոցներ, կոյաններ, արհեստանոցներ և վարժարաններ:

Աւելի քան քսան հազար սրբ և չքաւոր ազաթ աշակերտներ եղած են Հ. Բ. Լ. Միութեան, որ ծախսած է անոնց համար 400 000 անգլ. սօկիի պատկառելի գումար մը, մինչև որ անոնք, կրթուած, մեծցած, ինքնաբաւ դատահալով՝ ընտանեկան լայնէր կազմած են, մինչև վերջ վայելելով անոր հայրախնամ հոգաւարութիւնը:

Կարելի է ըսել որ Հայաստանի ներգաղթին հետ գուզընթացաբար, Միութեան գաղութահայ գործունէութեան տաանցքը կը կազմէ նոր սերունդի գաղութարակութեան մարզը, որովհետեւ աշատառնմանի մէջ հայ մանուկը ենթարկուած ըլլալով օտարացման, անիկա հայ պահելու և հայութեան զգացումով կրթելու գործը դերազանցապէս ազգային գործ է, ազգապահպանումի մեծագոյն ստատարն է:

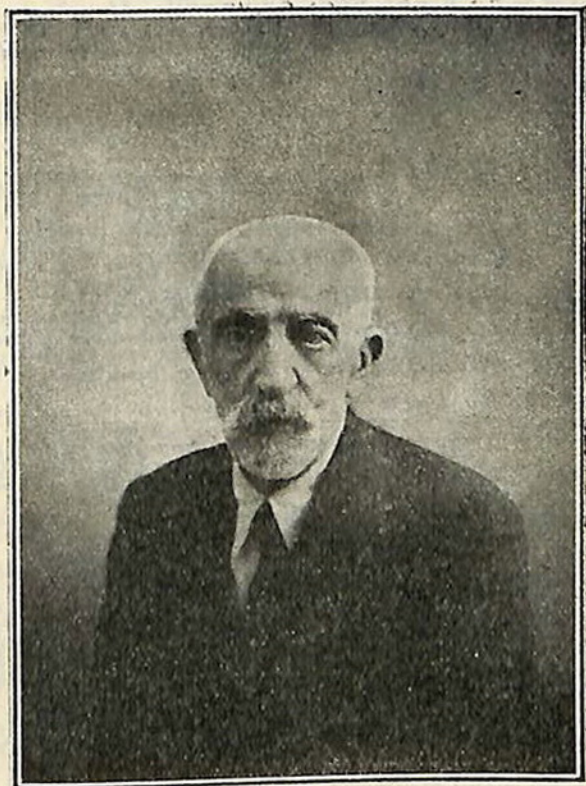
Եւ որովհետեւ հայութեան ապագան նոր սերունդն է, Բարեգործականը, Հայաստանի և գաղութներու օգնութեան պահանջներուն կրցածին չափ գոհացում տալով հանդերձ, իր լաւագոյն հովածութեան տուրկայ ըրած է նոր սերունդը, նախակրթարանի հայ մանուկէն սկսելով հետզհետէ դեռահաս երիտասարդութիւնը, որ այսուհետեւ աւելի քան երբեք պիտի վայելէ մեր ազգին աչք մեծ Միութեան թանկագին պաշտպանութիւնը:

Այդ սեղանութեամբ արդէն անոր առաջին գործը եղած էր դպրոց-սրբանոցներ բանալ պատերազմէն անմիջապէս վերջ:

Տխուր դէպքերու բերումով կը ստիպուէր ան ամէն բանէ առաջ հազարաւոր սրբերը պատաստարել և դատարարակել:

Ու երբ այլևս լրացած նկատեց իր սրբախնամ սըխ-

բալի գործը՝ որ միակը պիտի բաւէր իրեն ապահովելու հազարաւոր երախտահատոյց օգնականներ, Բարեգործականը հեռզհեռէ ձեռք առաւ զաղութներու և մասնաւորաբար Մերձաւոր Արեւելքի կրթական ծրագիրը՝ նըպաստելով բազմաթիւ կարօտ վարժարաններու:

Տ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԵԼԳՈՆԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ԲԱՐԵՐԱՐ

Այսօր անիկա իր հովանիին տակ ունի հարիւր քսան վարժարաններ՝ որ կը դառնուին Սուրիոյ, Լիբանանի, Յունաստանի, Պուլկարիոյ, Պաղեստինի և Միջագետքի

մէջ: Անոնցմէ շատերը միմիայն Միութեան ծախքերովը կը հոգացուին: որպէս սեփական կամ հովանաւորեալ վարժարաններ:

Կարելի է ըսել թէ չկայ երկիր մը, ուր Միութիւնը հայ վարժարանի մը կամ կրթական ձեռնարկի մը օգնած չըլլայ: Այս մարդին մէջ իր օժանդակութիւնը ա՛յնքան ընդարձակ է որ կարելի է մանրամասն թուել: Ու այս օժանդակութիւնը կ'ընէ որոշ ծրագրով, միայն ու միայն հայ մանուկն առժային առողջ դաստիարակութիւն մը աւելու համար, որպէս զի անիկա թէ՛ իր ազգութիւնը անվթար պահէ և թէ՛ իր ուսման շնորհիւ կարենայ մղել կեանքի պայքարը:

Այս առնակէտով Կիպրոսի Մերձդնեան Կրթական Հաստատութիւնն ու Վարժապետանոցը, որպէս հսկայ կրթարաններ, կու գան առաջին դիւին վրայ և ազգին կը մատուցանեն: անգնահատելի ծառայութիւն մը:

Միութիւնը զանազա՜ն աւելեր հաստատած է նաև հայերէնի դասարաններ, զլիաւորաբար Ֆրանսոյի մէջ, և ձեռնարկած է հայերէն դասադիրքերու հրատարակութեան, ինչպէս նաև ժողովրդային օգտակար գիտելիքներու, որ պիտի կազմեն Բարեգործականի Մասենաշարը:

Միութիւնը բարերարներու հիմնադրամներով համալսարանական և մասնադիտական ուսում առած է նաև բազմաթիւ սաներու՝ Նուպարեան, Գաղաղեան և Ալլահ-վերսեան, որոնցմէ առաջինը աասը տարուան ընթացքին աւելի քան 50 մասնագէտ մկայեալ սաներ ունեցած է, տմէնքն ալ դրաւորապէս յանձն առած ըլլալով իրենց բարձրագոյն ուսումը աւարակէ վերջ ծառայել Հայրենիքին:

Մեծն Նուպարի փառքի կոթողներէն մին է «Մարի Նուպար» Ուսանողական առնը, Բարիզի մէջ, որ իր վաթսուէն սենեակներով կը ծառայէ Բարիզ ապրող հայ ուսանողներու բնակութեան, չնչին վարձքի մը փոխարէն: Բարերարը հիմնադրամ մըն ալ յատկացուցած է, որպէս զի այս Տան մէջ հայերէնագիտութեան դաստիարակութիւններ կատարուին:

Իսկ Նուպարեան Մասենադարանը, նոյնպէս Բարի-
զի մէջ, արդէն իսկ ուշագրաւ հիմնարկութիւն մը եղած
է՝ որ հայ թէ օտար բանասէրներու և ընթերցողներու
ուսումնասիրութեանց յարուրդ կուտայ և մասաւորա-
կաններու ժամադրաւայրը եղած է, ինչպէս նաև բանա-
խօսութեանց համար լսարան մը:

Բայց վերջերս Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, իր դասախա-
րակիչ գործունէութեան ասպարէզը աւելի ընդարձակե-
լով, ծրագրեց վարժարանէն վերջ ևս հայ երիտասարդու-
թեան ինքնադարգացումը կազմակերպել իր հովանիին
ներքեւ, գտնացում տալով անոր հոգեկան և ֆիզիքական
պէտքերուն և ձգտումներուն:

Արդէն Ամերիկայի մէջ տարիներէ ի վեր առաջին
քայլը յաջողապէս առնուած էր, Կրտսերաց Լիկաներու
կազմակերպութեամբը: Հետզհետէ դադութներու մէջ ալ
կը կազմակերպուին Բարեգործականի կազմին Երիտա-
սարդական Միութիւններ, որոնց մասնաւոր վարկեր կը
յատկացնէ, զանոնք օժտելու համար հաւաքատեղիներով,
ընթերցարաններով և մարզադաշտերով:

Այս բոլորը անոր համար որ հայ երիտասարդը ար-
տասանմանի մէջ հայ մնայ, հայու պէս մտածէ ու զգայ, և
պահէ իր ցեղային դիմագիծը:

Ու երբ Միութիւն մը իր ֆանքերուն մեծ մասը ի
սպաս կը դնէ նորահաս սերունդի մշակոյթին, զերադրա-
պէս կատարած կ'ըլլայ իր ազգային ամէնէն արդիւնա-
ւոր և փառաւոր պարտականութիւնը:

Ահա թէ ինչո՞ւ Ատլանտեանի միւս ծայրէն ազգասէր
հայ մը ձայն բարձրացուց օր մը թէ՛ «հայը իր Բարեգոր-
ծականով ինքնիրեն կը ծառայէ», իսկ Ծայր. Արևելքէն
հայրենաբաղձ ուրիշ հայ մը յայտարարեց թէ՛ «աջակցե-
լով Հ. Բ. Ը. Միութեան, կը ծառայենք Մայր-Հայրենի-
քին»:

ԻՐ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Եթէ գաղութներու մէջ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը ըստանձնած էր ծանրահոգ աշխատանք մը, որ կը սպառէր իր ուժերուն մեծ մասը, ասիկա երբեք արդէն չեղաւ որ անիկա իր պարտականութիւնները չի կատարէ նաեւ նորածագ Հայրենիքին մէջ, այդ ուղղութեամբ գերագոյն ճիգ մը ընելով: Բարեգործականը իսկապէս հաւատարիմ մնաց միոյն և միւսին, չի լքեց վտարանդի հայութիւնը որ սէտք ունէր իր պաշտպանութեան և օժանդակութեան, և անփոյթ չի դանուեցաւ դէպի Հայաստան որուն վերաշինութեան գործին տրամադրեց անվերապահօրէն իր ջանքերն ու միջոցները:

Այն օրէն ուր հայ աղգին դարաւոր երազը կ'իրականանար ու Հայաստան աւերակներու մէջէն կը վերականգնէր, և վշտահար հայութեան նաշուածքը կը սեւեռուէր Արարատի ստորոտը, ուր բազմահոծ ժողովուրդ մը կը հրաշակերտէր Մայր-Հայրենիքի հոյասեւիլ վերածնունդը, Հ. Բ. Ը. Միութեան առջև կը պարզուէր հայրենանուէր գործունէութեան նոր հորիզոն մը: 1920 ին սկսաւ նախագծել իր յառաջիկայ ծրագիրը և իր եղբայրական օգնութիւնները ուղղել նաեւ դէպի Հայաստան:

Նախ և առաջ պատուիրակներ ղրկուեցան Միութեան կողմէ, տեղւոյն վրայ ուսումնասիրելու համար կարիքներն ու կարելիութիւնները, հայկ. կառավարութեան հետ հաստատելով փոխ-յարաբերութիւններ, որ հետզհետէ պիտի տային սքանչելի արդիւնքներ:

Հայրենասիրական խոր հաւատքով մը Միութեան բոլոր շարքերը լծուեցան հայրենաշինութեան ծրագրին, որ հետզհետէ ընդարձակուելով պիտի դառնայ անոր գործունէութեան իսկական կուռանը: Արդարեւ, հայրենի հողին վրայ միայն կարելի է տեսնել դրական և կենսական գործեր, և այդ տեսակէտով Հ. Բ. Ը. Միութեան վիճակուած է շատ աւելի արդիւնաւոր և փառաւոր դեր մը:

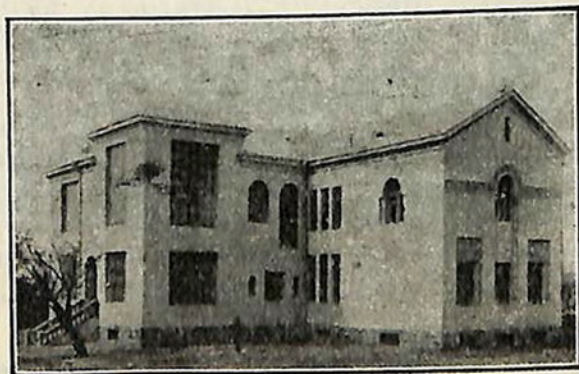
Թէև Միութեան ուշադրութիւնը կեդրոնացած էր գլխաւորաբար ներգաղթին և նուազարաչէնի վրայ, որպէս փրկարար և շինարար զոյգ ձեռնարկներ որ իրար կը լրացնէին, բայց և այնպէս ասկէ անկախաբար Բարեգործականը ո՛չ միայն Հայաստանի սիրտին վրայ կանգնեց օգտաշատ հիմնարկութիւններ, այլ նաև գանազան անտեսական և մշակութային ձեռնարկներու սաստարեց:

Իր գլխաւոր ձեռնարկներն են. —

1. 250 չափահաս և ինքնաբաւ սրբերու Հայաստան փոխադրումը, որուն յետագային յաջորդած են շուրջ 15,000 ներգաղթողներու կարաւանները, գրեթէ միմիայն Հ. Բ. Լ. Միութեան ծախքովը:

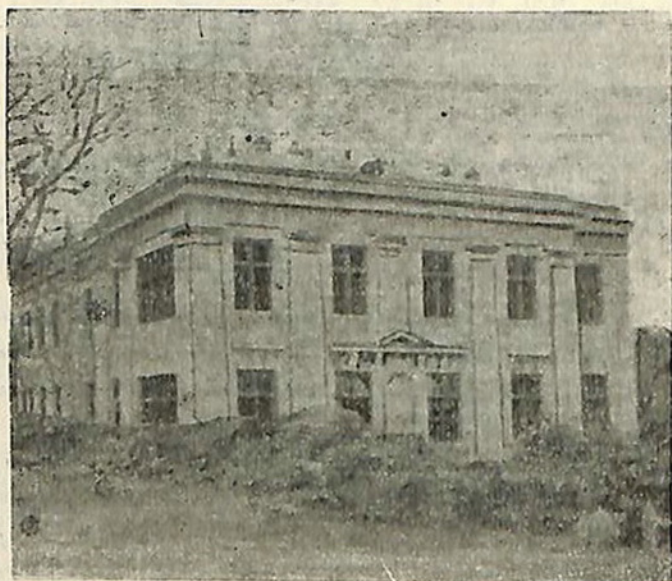
2. Կառուցումը նոր Եւդոկիայի՝ Վաղարշապատի կից, որ գաղութահայ առաջին աւանը եղաւ, և որուն յաջորդեց նուազարաչէնը որ կոչուած է ըլլալու աւաններու մեծագոյնը և գեղեցկագոյնը:

3. Ազգային բարերար Կարապետ Մեղդանեանի աննախընթաց նուիրատուութեան շնորհիւ, Միութիւնը կը նպաստէ Երևանի Համալսարանին, տարեկան կարևոր վարկ մը արամադրելով, զոր Մեղդանեան Փօնտի Յանձնաժողովը կ'օգտագործէ, հայագիտական դասախօսութեանց, ուսումնասիրութեանց և հրատարակութեանց համար:

Մարի Նուպար Ակնաբուժարան

4. Պօղոս Նուպար փաշայի հիմնադրամով Միսթեան կողմէ կառուցուած «Մարի Նուպար» Ակնաբուժարանը՝ որ Երեւանի մէջ հայակապ շէնք մըն է:

Պարունի Յակոբեան Մայրանոյ

5. Պարունի Յակոբեան Մայրանոյը նոյնպէս Հ. Բ. Ը. Միսթեան պատիւը աւելցնող փառաւոր հաստատութիւն մըն է՝ որ ամենամեծ ծառայութիւններ կը մատուցանէ հայ կիներու և նորածիններու:

6. «Նուպարեան Մրցանակ»ը յօգուտ պետական Համալսարանի յաջողագոյն շրջանաւարաններուն:

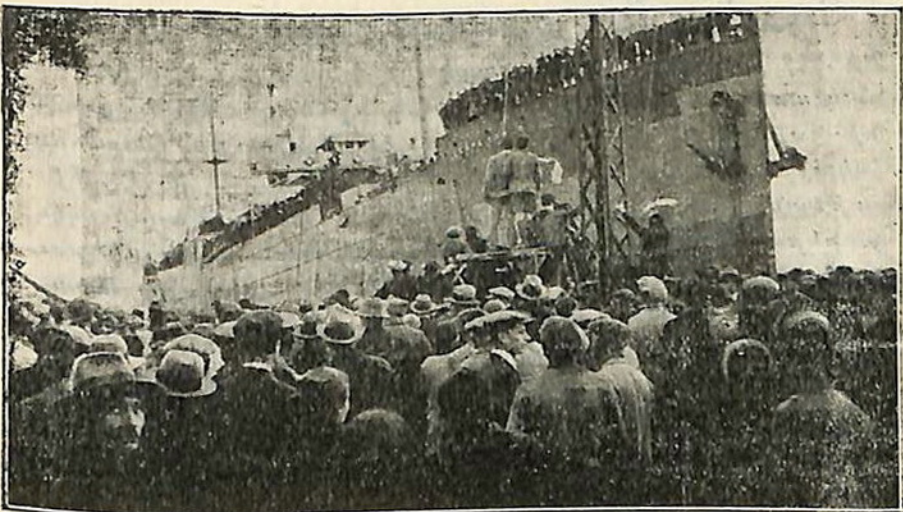
7. «Աւետ Սարգիս» Կառաղարութարանն ալ Միսթեան նախաձեռնութեամբ հաստատուած բաժնէօտեան հիմնարկ մըն է՝ որ մեծ պակաս մը կը լրացնէ Հայաստանի մէջ:

8. «Բարեկարծականի Տուն»ը՝ որ ի յիշատակ Պօղոս Նուպար փաշայի, Երեւանի մէջ կառուցուեցաւ՝ զխնականներու, բրօքէսէօյներու և արուեստագէտներու բնա-

Կռութեան համար, և ուր կը զանուի նաև Հ. Բ. Ը. Միութեան պրասեներակը և ներկայացուցիչը:

9. Միութեան տրամադրած վարկերով կառուցուած են նաև դիւղային վարժարաններ, Ագարակի, Բլխերի, Շիրազալայի և Մարտունիի մէջ:

Բայ ի այս որոշ ձեռնարկներէն, Միութիւնը իր ծառայութիւնը միշտ սիրայօժար տրամադրած է Հայաստանի կառավարութեան, որ ամէն առթիւ կ'արտայայտէ իր յարգանքն ու վստահութիւնը, պարբերաբար անոր տրամադրութեան առկ դէ ելով զանազան վարկեր և իրեղէններ, գլխաւորաբար Շիրակի և Զանգեզուրի երկրաշարժէ աղէտաւնեւորուն համար, ինչպէս զանազան գործիքներ հիւանդանոցներու համար:

Շոգենաւր Սեւանիկէն կը մեկնի դէպի Պարուս

Բայց այս ամէնքէն աւելի, երկու համազգային և հայրենաշէն մեծ ձեռնարկներ կը կազմեն Միութեան գործին գլխաւոր առանցքը Հայաստանի մէջ՝ ՆԵՐԿԱՂԹ

և ՆՈՒՊԱՐԱՇԷՆ:

Գաղութներու մէջ տուայտող աստանդական հայուն համար, այն միջոցին մանաւանդ՝ երբ գործադրութեան և թշուառութեան մասնուած է, միա՛կ փրկութիւնը ան-երկրայօրէն Հայաստանի ներգաղթն է: Այդ բացարձակ համոզումով է որ Բարեգործականը լծուած է այդ ծրագրին, զոր եռանդով կը հետապնդէ: Վերջին տարիներու ընթացքին 15 000 աշխատաւորներ կարելի եղաւ Հայաստան փոխադրել, զլիաւորաբար Յունաստանէն, և այդ նպատակին համար Միութիւնը երբեք չի զլանար իր ամենալայն օժանդակութիւնը: Անոնք մեծ մասամբ հաստատուեցան Նուպարաշէնի և Հայրենակցական Միութիւններու կողմէ կառուցուած ուրիշ աւաններու մէջ, (ինչպէս Նոր Արարկիր, Նոր Սեբաստիա, Նոր Մալթիա ևն.), ինչպէս նաև շինարարական և ճարտարարուեստական կեդրոններու մէջ:

Բայց կայ շա՛տ լուրջ դժուարութիւն մը, Հայաստանի մէջ բնակարաններու պակասն է ասիկայ, և այդ տեսակէտով Նուպարաշէնը բացառիկ նշանակութիւն մը ունի, որպէս ներգաղթը նիւթապէս հնարաւոր դարձնող հսկայական ձեռնարկ: Անիկա հիմնուեցաւ Հ. Բ. Ը. Միութեան Ամերիկայի անդամներուն և մասնաւորապէս բարերար Գարակէօեան և Կիւլպէնիկեան եղբայրներուն ախաձեռնութեամբը, և Պօղոս Նուպար փաշայի մեծագումար նուիրատուութեամբը: Նուպարաշէն, որուն համար Միութիւնը ցարդ ծախսած է 80 000 անգլ. ոսկի, Հայաստանի մէջ անոր փառքի կոթողը պիտի ըլլայ և յաւերժական յիշատակարանը մեծ Հայուն, որուն անունը կը կրէ: Արարատի դիմացը, գեղեցիկ տեսարաններով, Նուպարաշէն ունի կլիմայի և հողի բացառիկ առաւելութիւններ: Արդիական ոճով և յարմարութիւններով օժտուած գիւղաքաղաք մըն է գրեթէ, կապուած երևանի, որուն մաս կը կազմէ:

Հ. Բ. Ը. Միութեան մէն մի անդամ հպարտ է այս հայրենաշէն ձեռնարկներով, որովհետեւ տառնց իր լուծայովը մասնակցած ըլլալու սրտապնդիչ գիտակցութիւնն

ունի:

Հաւատարիմ իր ընտանին «Հայը Հայով Հայուն համար», Բարեգործականը կ'ընէ ինչ որ կրնայ ընել իր միջոցներովը: Ո՞ր հայն է որ կը սիրէ իր Ազգը և իր Հայրենիքը, և պիտի մերժէ իր օժանդակութիւնը այդ համազգային Միութեան վարիչներուն և գործիչներուն:

Սիրե՛նք մեր Հայրենիքը հաւատքով և անոր ծառայողներուն օգնենք եռանդով:

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Հայրե՛նի՛ք, երկիր դըրախտանրման,
 Հողը սրբազան ուր անմահ նախնիք
 Կերտեցին տոհմին փառքն յաւերժական:
 Հայրենի՛ք, ցեղին դըրոշմն ու կընիք,
 Ծոցին մէջ պահած դարերու տաճնդ:
 Գանձարա՛ն շքեղ-կոթողն անցեալի՛
 Որ ժամանակին մէջէն յարաքանդ-
 Կանգուն կը մնայ և անպարտելի:
 Հայրենի՛ք, պարա՛րտ թափուած արիւնով
 Նահատակներուն, հերոս դիւցազանց:
 Հողի պատառ մը, սակայն սրուն քով
 Տիեզերքն անգամ փոքր է չափազանց:
 Հայրենի՛ք, մայրը ցեղին որ կ'ապրի,
 Յեղին որ, հպարտ, հայրենեաց համար
 Կը զգայ մեծութիւնն իր սիրոյն արի
 Եւ այդ սիրովը կ'ապրի դարէ դար:
 Գաղափար մը սուրբ, օծուած ազօթքով,
 Գաղափարներու աստուածն անմեկին,
 Որ քաջերուն ուժ կուտայ և կորով,
 Ու եղբայրութեան սէրը ամէնքին:
 Հայրենիք, երկիր քաղցր ու ցանկալի,
 Սիրոյ վառարան, ուրտեղ կը փայլի
 Արեւն աւելի սաք և լուսաւոր:
 Գեղեցկազոյնը աշխարհի մէջտեղ,
 Ուր օդն է մաքուր և ջուրը պայծառ,
 Ուր ծաղիկները աւելի բուրեղ
 Եւ մարդերը զով են և միշտ դալար:
 Գիւղերուն շարքը, հովիտ ու պուրակ,
 Սարերն օդասուն, զըմբուխա և յակինթ,
 Հովիւին սրինգն երգովը թարակ,
 Գեղջուկ աղջըկանց խըմբապարն ու խինդ:
 Անկիւն մը հողի, ուր համեստ խրճիթ,
 Կը թուի պալատ՝ լոյսերու մէջ վառ:

Որուն աղբիւրներ շուրերով վըճիս
 Երջանիկ երգեր աւնին անըստաւ :
 Հայրենի՛ք, բառը բառերուն մէջէն
 Վըսեմ և խորունկ, խորհուրդ մը կարծես
 Որուն մէջ կ'ապրին խորհուրդներն ամէն :
 Աստուծոյ օրհնեալ երկիրն իսկապէս :
 Զիկայ կեանքին մէջ, չիկայ լաւագոյն
 Քան եղեմն իսկ զոր մենք միշտ կ'երազենք,
 Զիկայ ծաղկաւէտ հանգրուան մը կամ լոյն,
 Քան հայրենիքը, անեղծ աւ աննկնդ :
 Հայրենիքը ուր հոգին կը ճախրէ
 Եւ, օտարներուն լուծին տակ, վատտ'ւմ,
 Կարօտաբաղձը, խոցուած ցաւերէ,
 Կ'երազէ միայն հայրենիքն անուշ :
 Պանդուխտին ճամբուն վրայ տարազէր,
 Լուսարձակ փարոս, ըստփանքի չող,
 Վաղուան յոյսերուն անուրջն անձկալիր՝
 Վերադարձն օր մը դէպ հայրենի հող :
 Ամէն ակզ է ան, թէև հեռաւոր :
 Պատկեր մ'է չարժուն, յաւքերու դրբուադ :
 Հողին պարուրող ակտիլ մը աղուսը,
 Հաւասարը անմեծ և սէրը աւագ :
 Հայրենիք, ո՛վ որ իր կեանքին գինով
 Պըսակեց քու սէրդ, հազա՛ր երանի :
 Ծանչցաւ ան փռքը անմահներու քով,
 Զի անմահութեան քու սէրդ կը տանի :
 Հայրենիք, հո՛ն է զըրախտը մարդկան :
 Հայրենիք, տ'ն է, իսէալը մեծ,
 Անոնք, հայրենի՛ք, որ քեզմով ինկան,
 Փառքեր են անմահ զօր քու սէրդ դարբնեց :

Վ. ՄԱԼԻԶՅԱՆ

ԻՆՉՈՒ ԱՄԷՆ ԱԶԳԱՍԷՐ ՀԱՅ ԿԸ ՍԻՐԷ Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Հարցուցէք հայ պատանիի մը թէ ինչո՞ւ կը սիրէ Հայաստանը:

Պահ մը պիտի չփութի անիկա. հարցումը տարօրինակ պիտի գտնէ: Ո՞վ չի սիրեր Հայաստանը: Բայց ի՞նչ պէս բացատրել թէ ինչո՞ւ կը սիրէ ան: Հայ մանուկը, պատանին, երխաստարգը բնազդաբար կը զգան սէր մը, խորունկ սէր մը, դէպի Հայրենիքը: Գիտեն թէ մեր հախճարներուն երկիրն է Հայաստան, ուր անյիշատակ դարերէ ի վեր հայր սպրած, դիմադրած և աւած է: Ու աշակիսի նուիրական վայր մը մանուկը բնազդաբար կը սիրէ, ու կը սիրէ հաւատքի մը խանդավառութեամբը:

Եթէ ներկելի ըլլար Հ. Բ. Ը. Միութիւնը նմանցներ Հայաստանի, որպէս անոր մանրանկարը, դարձեալ պիտի տեսներ, որ հայ ազան բնազդաբար կը սիրէ Բարեգործականը. կը սիրէ, որովհետեւ դիտէ որ անիկա հայ ազգին և հայ հայրենիքին ծառայող մեծ կազմակերպութիւն մըն է, ո՛չ թէ սոսկ բարեգործական, այլ գերազաւելած ազգասիրական խեղճում մը: Կը սիրէ, որովհետեւ կը զգայ թէ այդ Միութեան մտածումին առարկան է հայ ազան, որուն մէջ կը տեսնէ հայ ազգի լուսաշող ապագան, որուն վրայ դրած է իր յոյսերը, և այդ պատճառաւ ո՛չ մէկ նիւթական զոհողութիւն կը զլանայ:

Գոյութիւնն չէ ունեցած հայ իրականութեան մէջ ազգակերտումի և մշակոյթի նուիրուած բարեգործական ընկերակցութիւն մը, որ, երեսուն տարի հայ ժողովուրդի բարօրութեան համար գործելէ յետոյ, ո՛չ միայն յաւատեալ ըլլայ, այլ և աւելի ամրապնդուած՝ դիմադրաւ իր դէմը ցցուող բոլոր խռընդոտներուն:

Գաղութահայութեան մէջ բազմաթիւ Միութիւններ կազմուած են, որ բարի և օգտակար առաջադրութիւններ ունին, որ առաւել կամ նուազ յաջողութեամբ կը շարունակեն իրենց գոյութիւնը: Բայց առաջին գծին

վրայ կուգայ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը՝ որուն հարկերաւոր մասնաճիւղերը և բազմահազար անդամները կը գտնուին աշխարհիս չորս ծայրերը, ուր որ ափ մը հայ կ'ապրի։ Հայ աղան իր բնազդական յարասեռութեամբը չա'տ լաւ կըզգայ թէ ի'նչպէս Բարեգործականը կը ջանայ օգտակար ըլլալ հայութեան։ Ինք չա'տ լաւ գիտէ որ իրեն պէս հազարաւորներ այդ Միութեան շնորհիւ ուսում առնելով ինքնաբաւ դարձած են։ Կսած և տեսած է թէ ո'ւր որ կարիք մը կայ, ո'ւր որ աղէտ մը կը հարուածէ հայ ժողովուրդը, Բարեգործականը առաջինը կ'ըլլայ անմիջապէս օգնութեան հասնելու, պահապան հրէշտակի պէս։

Բայց անիկա աւելի հպարտ և երախտապարտ կըզգայ ինքզինքը, տեսնելով մանաւանդ թէ իրեն նման հայ աղոյց ուսման և զարգացման համար ի'նչ ահագին զոհողութիւններ ըրած է և կ'ընէ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, որպէս հայ մշակոյթի ջանակիրը ամէն տեղ լոյս սփռելով։

Այս ամէնը իր սիրտին կը խօսի, քանզի կը խորհի նաև որ եթէ Բարեգործականը չըլլար, բազմաթիւ հայ մանուկներ և պատանիներ, զոր լախոր օտար երկիրներ նետած է, զրկուած պիտի ըլլային մաւաւոր և հոգեկան վնասեցումներէ զոր ազգային առողջ դաստիարակութիւնը միայն կու տայ։

Ու ահա թէ ի'նչպէս երախտազիտական զգացումով առգործած, հայ մանուկը և հայ երիտասարդը բնազդական սէր մը կը սածէ այս մեծ Միութեան հանդէպ։

Հայ աղան իր բոլոր ուժովը կը սիրէ ու պիտի սիրէ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, որովհետեւ՝

Կողմերները Հայաստանի միացնող ամէնէն մաքուր և ամէնէն ամուր կամուրջն է ան։

Միութիւնը զօրութիւն է, և Հ. Բ. Ը. Միութիւնը ամէն հայու միջև սիրոյ և համերաշխութեան կապ մըն է։

Համազգային մեծ ընտանիք մըն է ան, որուն դուռը բաց է ամէն հայու առջև, առանց որեւէ խտրութեան։

Անիկա հայ ժողովուրդին ինքնօգնութեան չափա-նիշն է և փաստը անոր հզօր կամքին։

Մեր ազգին ամէնէն ժողովրդական և ամէնէն ժողո-

վերջանաւէր Միութիւնն է: համագործակցութեամբ զօրացած:

Անոր ղեկը և վարչութիւնը յանձնուած է մեր ազգին մէջ շատ ծանօթ, վստահելի և կարող անձերու և այդ պատճառով մեծ վստահութիւն կը վայելէ:

Անիկա պաշտպանն է հայ որդերուն և մեկենասը հայ ուսանողին:

Անիկա խնամատարն է հայ թշուառին և հիւանդին:

Անիկա Հայաստանի վերաշինութեան գործաւորն է:

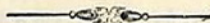
Անիկա բարեգործութիւն: իսկ է:

Անիկա աւելին է: ազգասիրութեան և հայրենաշինութեան մեծագոյն ախոյեանը:

Ահա՛ թէ ինչու: հայ ազան կը սիրէ Հ. Բ. Բ. Միութիւնը:

Ահա թէ ինչո՛ւ հայ ազան վազը պիտի օգնէ Հ. Բ. Բ. Միութեան: աշխիւքն հայ Ազգին և հայ Հայրենիքին:

Իմ զոտաւ բարեկամներս՝ սիրեցէ՛ք Հ. Բ. Բ. Միութիւնը, որովհետեւ միութիւնը զօրութիւնն է, և հայ մտովուրդը միութեան պէտք ունի: Ձեր ուսուցիչներէն խնդրեցէ՛ք որ ձեզմով «Բարեգործականի Բջիջներ» կազմեն: Եւ մանաւանդ խնդրեցէ՛ք ձեր հայրիկէն և մայրիկէն որ անդամակցին Հայոց Հրաշագործ Միութեան:

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՒԽՏԸ

Միրամն հմայիչ Նեղոսի ափանց
 Յոլացուց հայուն վիշտը անբափանց.
 Ու հայն ապշեցաւ տեսիլքն անլուր՝
 Որ երկնեց Հայոց Միութիւնն հանուր
 Բարեգործական, որ առջի օրէն
 Ներշնչեց յոյսեր եւ սեր համօրէն:

Ալեգարդ Մասիս, Սիսուան սգանուն,
 Սփոփուած ժպտիի խրոխտ բուրգերուն.
 Կը յառին Հայուն նայուածքներ տըխուր
 Դեպի փրկաւետ Միութիւնն հանուր
 Բարեգործական, ձեռնարկ բանկազին՝
 Նեցուկն աննկուն նահատակ Ազգին:

Մշակ, յուսալից՝ հողդ ալեւս հերկէ՛,
 Եւ դու, որք անբախտ, անփոյր ալ երգէ՛.
 Կացե՛ք դուք պատմել աշխարհի ի լուր
 Թէ ունի՛ք պաշտպան Միութիւնն հանուր
 Բարեգործական, ձեռնարկ կենսաւետ՝
 Ոյր կեցցեն սատար բարեբաւր յաւետ:
 ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՃԻՅԷՐՃԵԱՆ

ԲԱՐՁՐ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐ

Հ. Բ. Ը. Միութեան երկար տարիներու ազդանուէր գործունէութիւնը ո՛չ միայն հայ ազանաւոր դէմքերու, ալ օտար անուանի անձերու իսկ հազուադէպ զնահատութեանց արժանացած է:

Այդ միահամուռ զնահատականները, որ փառքի հըսկայ կոթող մը կը կազմեն, արդէն լաւագոյն ապացոյցներն են այն թանկագին ծառայութեանց զոր այս Միութիւնը մատուցած է, յաղթելով այն ամէն դժուարութեանց զոր գտած է իր ճամբուն վրայ, ներսէն թէ դուրսէն:

Կ'արժէ որ ամէն հայ կարդայ այդ մեծ մարդոց կարծիքները՝ որպէս զի անոնց պայծառ լոյսին տակ ինքն ալ իր կարգին ճանչնայ ու զնահատէ Բարեգործականը, հայուն սիրական Բարեգործականը:

Ատոնցմէ դէթ մի քանին միայն կ'արտադրենք հոս, ստորագծելով անոնց պատմական բարձր նշանակութիւնը:

* * *

«Մեր օրհնութիւնը Միութեանդ յարստեութեան և բարգաւաճման համար, որ կը փութայ հեռաւոր Եգիպտոսէն իր բարոյական պարտականութիւնը կատարել իր կարօտ եղբայրներուն հանդէպ:»

Կաթողիկոս Խրիմեան Հայրիկ

«Մեր հայրապետական օրհնութեամբը լիաշուրթն գոհունակութիւն կը յայտնենք և կը դովենք Միութեանդ փոյթեռանդ գործունէութիւնը, մաղթելով Տիրոջմէ որ Բարեգործական հաստատութիւնը անսասան և հաստատուն պահէ, յօդուտ ազգիս և ի պարծանս Միութեանդ:»

Կաթողիկոս Մատթէոս Բ. Իգմիրլեան

«Բարեգործական հայ տառապակիր ազգին համար

Աստուածային իրական նախախնամութիւնն է: Ձեռն չափազանցեք եթէ ըսեմ՝ Աստուծոյ դժուրեան և ողորմութեան իսկական մի պատկերն է: Որչափ որ այսօր Բարեգործականը աշխարհի ամէն անկիւններուն մէջ իր անդամներն ու մասնաճիւղերը ունի, չա՛տ աւելի սփռփառար պիտի ըլլար, եթէ ամէն հայ անդամ գրուէր և կամ աշակերտէր բարիք գործելու այդ մեծ դպրոցին:»

Սահակ Բ. Կիլիկիոյ Կաթողիկոս

«Եթէ հայ ժողովուրդը կ'ուզէ որ Հ. Բ. Լ. Միութիւնը իբրև նախախնամական կազմակերպութիւն մը մեր մէջ շարունակէ կատարել իր պաշտօնն ու պարտականութիւնը, մեր որբախնամ գործին մէջ և բարեգործական այլևայլ ուղղութեամբ, պէտք է որ իւրաքանչիւր ողջմիտ հայու նշանաբանն ըլլայ՝ ԶՕՐԱՅՆԵԼ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱՆԵՐԷ՛:»

Բաբգեն Ա. Աթոռակից Կաթ. Կիլիկիոյ

«Մեր ամենաջերմ փափաքն է տեսնել այս Միութիւնը զարգացած և զօրացած ընդհանուր ազգին բարոյական և նիւթական ձեռնտուութեամբ, փառաւորած արդիւնքներով համաձայն իր նպատակին և հանդիսացած ճշմարիտ ստաար մը հայ ժողովուրդին՝ որ կը դիմադրուէ բազմատեսակ տառապանքներու:»

Նիլիշէ Արեւայ. Գուրեան Պատրիարք Նրուսադեմի

«Բարեգործականը մեր մէջ այն կազմակերպութիւնն է, ուր միշտ աւելի գործ եղած է քան խօսք:»

Թորգոմ Արք. Գուշակեան Պատրիարք Նրուսադեմի

«Համոզուած եմ որ եթէ մեր ազգին մէջ միակ ձեռնարկ մը կայ, որ խոհեմութեամբ մտածուած, իմաստութեամբ կազմակերպուած և ուղղամտութեամբ գործադրուած ըլլայ՝ այն ալ Հ. Բ. Լ. Միութիւնն է:»

Մաղափա Արք. Օրմանեան Պատրիարք Կ. Պոլսոյ

«Պէտք չունիմ Հայութեան վրայ ծանրացող պարտականութիւնները յիշեցնելու: Գիտեմ որ կը բաւէ ամէն Հայու ազգասիրութեան կոչումը ընել, որպէս զի իւրաքանչիւրը տայ ինչ որ կրնայ, և աւելի՛ն քան ինչ որ կրնայ:»

Պօղոս Նուպար

«Ուժ տանք Հ. Բ. Ը. Միութեան և ի վիճակի դնենք զայն աւելի ընդարձակ մասնակցութեամբ դարձան հասցընել այն յարաճուն ազգայնաց և կարեաց որ հետզհետէ կը բարդուին, կը լեռնանան և շուտափոյթ օգնութիւն կ'ազաղակեն: Սերմանենք որ քաղենք:»

Տօք. Յ. Թիրխաբեան

«Հայոց Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը եղական է իր տեսակին մէջ: Անոր ուժ տալու ամէնքս ալ պարտաւոր ենք: Ազգին համար բարոյակա՛ն, մտաւոր և տնտեսական յենարան մը գոյացնելու հեռատես խորհուրդովն յղացուած է անիկա:»

Բիւզանդ Բէշեան

«Ուր որ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը իր ոտքը դրած է, հոն այլևս մեզի ընելիք գործ չէ մնացած:»

Ամերիկեան Նիր Իսր Բըլիֆ

«Յանուն Նիր Իսթ Բըլիֆի կու գամ յայտնելու մեր անկեղծ գնահատութիւնը այն արժէքաւոր գործակցութեան համար, զոր մենք շարունակ վայելած ենք Հ. Բ. Ը. Միութեան կողմէ, և ի գիտութիւն Ձեզ կը հաղորդենք թէ առիկա մեծ խթան մը եղած է, մեր յարաւե և մեծ քանքերուն, լուծելու համար Մերձաւոր Արեւելքի կարօտ ժողովուրդին կարեւոր խնդիրը: Յանուն մեր միլիոնաւոր աշխատակերպուն, կը յայտնենք մեր շնորհակալութիւնը Հ. Բ. Ը. Միութեան ծառայութիւններուն համար:»

Վ. Վիֆի

Նիր Իսր Բըլիֆի Ընդհ. Քարտուղար

«Որքեր պահելու և պատասխարելու ձեր գաղափարը հիանալի է, Հայկական դատին ամբողջ ապագան այս որդերէն կախեալ է: Առիթ ունեցած եմ եգիպտոսի մէջ հիանալու թէ կաղձակերպական ի՛նչ ոգիով կը կառավարէք ձեր ընկերութիւնը, յետոյ Կիլիկիոյ մէջ ալ հաստատած եմ թէ ի՛նչքան ձեր գործն ու գործունէութիւնը օգտակար են երկրին:»

ԶՕՐ. ՊՐԷՄՈՆ
Ընդհանուր վարիչ Կիլիկիոյ

«Իբրեւ Ամերիկացի, չեմ կրնար հաւատալ որ ուէ ազգասէր հայ Հ. Բ. Ը. Միութեան անդամ եղած չըլլայ: Եւ եթէ ես քարոզիչ մը ըլլայի, կոչ պիտի ընէի ձեզի որ անդամ գրուիք անմիջապէս, քանզի Բարեգործականին դերը չա՛տ մեծ է:»

ՏՕՔԹ. ՄԷՔԱԼԸՄ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՄԵԾ ԴԷՄՔԵՐԸ

„Մեծ են միայն այն հոգիները որ զիտեն թէ ինչ մեծ վեհուրիւն կայ բարեգործութեան մէջ:“

ՍՈՓՈԿԼԵՍ

Անտարակոյս, Հ. Բ. Ը. Միութիւնը իր յարատեւութիւնը և յաջողութիւնը կը պարտի ա՛յն մեծ և վեհոգի անձերուն՝ որ հաւատարմով և խոր գիտակցութեամբ հիմնեցին և վարեցին այս համազգային կազմակերպութիւնը, և իրենց վեհանձն նուիրատուութիւններով և կտակներով օժտեցին անիկա, անոր գոյութիւնը և գործունէութիւնը յաւերժօրէն դնելով հաստատուն գետնի վրայ:

Կարելի չէ մի առ մի յիշել անունները Միութեան բոլոր վեթերաններուն որ անոր պատուոյ լէգէոնը կը կազմեն, և որոնց զմայլելի անձնուիրութեան և զնաբերութեանց շնորհիւ անիկա կրցաւ երեսուն տարի կանգուն մնալ, հեղհեղէ ընդարձակութիւնով և բարդաւածելով:

Անոնցմէ ոմանք անդարձ մեկնած են այս աշխարհէն, բայց անոնք անմահներու նման կ'ապրին ու պիտի ապրին երախտագէտ վերապրողներու սրտին մէջ: Օրհնեա՛լ ըլլայ անոնց յիշատակը: Շատերը, տակաւին պատնէշին վրայ, սրտեռանդ կը շարունակեն սկսուած հոյակապ գործը, բծախնդրօրէն հաւատարիմ մնալով իրենց կտակուած աւանդութեանց:

Հ. Բ. Ը. Միութեան Հիմն. Կանոնադրին համաձայն, ի նշան դնահատման և երախտագիտութեան Բարերար Անդամ նշանակուած են 64 մեծարելի վեթերաններ, իսկ 87 Պատուոյ Անդամներ, ոմանք իրենց մասուեցած թանկագին ծառայութեանց փոխարէն, և ոմանք ալ իրենց ընծայաբերած կարևոր նուիրատուութեանց կամ կտակներուն առթիւ: Գրեթէ ամէնքն ալ մեր ազգին մէջ բարձր դիրքերու և բարի համբաւի արաջած ականաւոր հայեր են, որ իրենց անփոխարինելի վստահութեամբ և համակրանքովը պատուած են Հ. Բ. Ը. Միութիւնը:

Առաջին դժին վրայ կու գան երկու մեծանուն Ան-
դամներ, երկուքն ալ էապէս ազդային անդուգական բա-
րերարներ, մին՝ Պօղոս Նուպար փաշա, և միւսը՝ Կարա-
պետ Մեղրոնեան որ իւր ամբողջ հարստութիւնը (կէս մի-
լիոն անգլ. ոսկի) Բարեգործականին նուիրեց իւր կեն-
դանութեանը, առաջինը 1931 ին և երկրորդը 1934 ին
մեռած: Պէտք է անհետացող Բարերար Անդամներուն մէ-
ջէն յիշատակել նաև Երուանդ Պէյ Աղաթօնը, որ բաղ-
րանուէր առաքեալ մը եղաւ մինչև իւր մահը (1935), և
Տիկ. Երանուհի Թաղուոր փաշա Յակոբեանը որ իւր միջո-
ցաւ Միութեան կապեց կարեւոր հիմնադրամներ:

Այս դուռխին մէջ անհրաժեշտ է նաև պատուոյ տեղ մը
տալ ներկայ Կեդր. Վարչ. Ժողովին, որուն այժմ կե-
դրոնատեղին է Բարիզ, և իրեն անմիջական կարեւորա-
դոյն դործակից եղող Եղիպտոսի և Ամերիկայի ղոյզ Շըր-
ջանակներուն Կեդր. Յանձնաժողովներուն: Ստորև կը դը-
նենք ցուցակը անոնց անդամակցող յայտնի անձնաւո-
րութեանց, մեծ մասամբ պաշտօնատարներ, առևտրա-
կաններ, մատուորականներ, մասնադէսներ, որ ձեռք
ձեռքի տուած, հաղուադիւտ համերաշխութեամբ և անձ-
նուիրութեամբ կը վարեն Հ. Բ. Ը. Միութեան ընդար-
ձակ դործերը:

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ.—

Զարեհ Նուպար Պէյ՝ նախագահ, Վսեմ. Գաբրիէլ Նո-
րատունկեան՝ պատ. փոխ-նախագահ, Տիգրան Խան Քէ-
լէկեան, Առաքել Նուպար Պէյ և Տ. Պ. Էսմէրեան՝ փոխ-
նախագահներ, Տիարք Լ. Կիւմիշկերտան՝ դանձապետ,
Վ. Մալէկեան՝ վարիչ-պատուիրակ, Արայ Արապեան,
ըրօֆ. Մենտոր Բուսիթեան, Գ. Էսայեան, Տ. Կամսա-
րական, Դ. Մսրեան և Տ. Փիլիպպոսեան՝ վարիչ-անդամ-
ներ:

ԳԱՀԻՐԷԻ ՇՐՋԱՆ. ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ.—

Տիարք Ժ. Մաթոսեան՝ ատենապետ, Տօքթ. Պ. Սե-
րովբեան և Ճանիկ Զազըր՝ փոխ-ատենապետ, Հրանդ
Նասիպեան՝ դանձապետ, Տօքթ. Ն. Քէլէճեան՝ ատենա-

դալիւր՝ Ն. Եաղուպեան, Ե. Եաղըճեան, Պ. Կիրակոսեան, Տ. Հաճնլեան, Ա. Տրենց Մարգարեան և Լ. Քիրադեան՝ խորհրդական անդամներ:

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ.—

Տխարք Արշակ Գարակէօզեան՝ ատենապետ, Վեր. Խ. Պէշնէեան՝ փոխ-ատենապետ, Յ. Կիւլպէնկեան՝ դանձապետ, Տ. Տիրատուրեան՝ ատենադալիւր, Օր. Ալիս Ատանալեան, Տխարք Մ. Պալեօզեան, Յ. Փուշման և Տօքթ. Աւետիս Բէյ՝ խորհրդական անդամներ:

Աստուծոյ զուրս մեծ թիւ մը կը կազմեն նաեւ աւելի քան 200 Մասնաճիւղերու, անհամար Յանձնախումբներու և Խնամակալութեանց, Տիկնանց Օմանդակներու և Կրտսերաց Լիկաներու մէջ գործող և աչքի զարնող անձնաւորութիւնները, զոր ղեկավար պիտի ըլլայ հոս յիշատակել, նոյնիսկ մասամբ: Միայն պէտք է հիացումով վեր հանենք այն սիրալի բաժինը, զոր հայ կիներ իր աւանդական բարեսիրութեամբ ունեցած է Հ. Բ. Ը. Միութեան բարգաւաճումին մէջ, ստանձնելով գլխաւորաբար անոր օգնութեան կարգ մը ձեռնարկներու հոգածութիւնը: Կարծէ որ Բարեգործականի բարերարներուն մէջէն յիշենք հայ իրական սեռի լաւագոյն ներկայացուցիչներէն՝ Տիկնայք Երանուհի Յակոբեան (Թաղւոր փաշա), Մարի Նուպար փաշա, Կատարինէ Լիմոնճէլի (Ճնեալ Եաղուպ Արթին փաշա), Ագապի Շէրիտճեան Պէյ, Վերդինէ Աւետ Սարգիս, Թաղուհի Ճանիկեան, Արուսեակ Տէր Զաքարեան, Աննա Չամիչ, Մէրի Մարտին, Մարքիզուհի Ինճի Վէնթուրի ձէնօրի, Կոմսուհի Եւա ա'Արսքօթ, ևն:

Հայ մանուկը և հայ երիտասարդը պէտք է յարգանքով յիշեն Հ. Բ. Ը. Միութեան թանկագին ծառայութիւններ մատուցած և մատուցանող աղջատէր հայերը, որ իրենց անձնութեամբ և վեհանձնութեամբ բարի օրինակ հանդիսացած են նոր սերունդին:

Անոնք կատարեցին և դեռ կը կատարեն իրենց ազգային պարտականութիւնները, բայց նոր սերունդը պարտի հետեւիլ անոնց օրինակին և պատրաստուիլ հան-

բային ծառայութեան, երբ վաղը կարգը գայ հայ գիտա-
կից և հայրենասէր երիտասարդութեան, գործելու նոյն
հաւատքով և եռանդով, լայն աւելի արդիական ու գործ-
նական գրութեամբ մը, ինչպէս կը պահանջեն նոր ժա-
մանակները:

Նկար Բարեգործականի Սաներու:

ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐ

Մեծանուն հա՛յ, ազնուազարմ դու շառաւիղ Մեծ Հայուն,
Որ բուրգերու հովանիին տակ հաննարովն իր բեղուն —
Սփռեց բարիք՝ շուրհրուն պէս պարգեւաբաշխ Նեղոսի,
Մահուանդ հանդէպ հայ սրտերէ դէռ վիշտ ու սուգ կը հոսի:

Փոքրիկ է ցեղդ, բայց մեծ է իր տառապանքը վիպական.
Այդ գերագոյն վեպէն կայծեր բռնկեցան հոգւոյդ մեջ,
Ու վառեցին հոն բու ցեղիդ կենսանորոգ հուրն անշեշ,
Ցեղիդ՝ որուն երազեցիր կռել հաւատքն ու ապագան:

Պօղոս Նուպար, յոյսի փարոս, իմաստութեան անմահ բուրմ,
Որ բուրվառիդ կնդրուկներուն քաղցր բոյրը սրսկեցիր՝
Ազատութեան, յոյսի կարօտ հայ սրտերուն խորն անխափր,
Անոնց սուգը կը կաթի այժմ շիրմիդ վրայ ցոլաթուրմ:

Վեհանձնութեան գերատիպար եւ աստիճան բարութեան,
Որուն պայծառ հակառակ ունէր հաննարեղ ցոլքն հայ ցեղին,
Փարաւոնի երկիրը մեծ, Նուպարներու օրօրան,
Ազնիւ զարմիդ մեջ ողջունեց հայ անցեալին փառքը հին:

Թշուառութեան ալիքներուն դէմ ցցուող բուրմը վիթխարի,
Անհուն գորով, անսահման սէր, խանդաղատանք, իղձ բարի,
Դու մշտահոս բարիքի ալ, հիմնադիր վեհ Միութեան՝
Որուն շուրհին տակ որքն ու այրին, ցաւերն իրենց կը մոռնան:

Խաղաղութիւն՝ անկուններուդ, օտար հողի սուրբ աւանդ,
Դու ցեղիդ մեծ տառապանքէն ծրնած փառքն իր մանաւանդ,
Դու Հայրիկին, Անդրանիկին նրման անմահ, ո՛վ Նուպար,
Հայաշխարհի սրտին վրայ կ'իշխես հոգիդ վեհափառ:

ՄԵԾ ՀԱՅԸ

(ՊԹՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐ)

Ճշմարիտ հայ և ազգասէր նկատուելու համար բաւական չէ միայն սիրել հայն ու Հայաստանը: Անոնց համար պէտք է զոհողութիւն ընել՝ պէտք է աշխատիլ այլախորութեան ամէնէն վսեմ զգացումովը՝ որ է հայրենասիրութիւնը:

Կատարեալ մարդը կ'ըլլայ նաև ճշմարիտ հայ: Իսկ կատարեալ հայը իր ազգին օգտակար ըլլալու համար ո'չ մէկ ջանք կը խնայ՝ ոչ մէկ զոհաբերութիւն:

Չոհողութիւնը կ'ըլլայ նիւթական և բարոյական: Անոնք որ զրկուած են նիւթական լայն միջոցներէ՝ կարող են իրենց ազգին օգտակար հանդիսանալ բարոյական: Գրիչը, միտքը և բազուկը միշտ կարելի է սպասել նայրենիքի բարօրութեան: Բարոյական այնպիսի ծառայութիւններ և զոհողութիւններ կան, զոր դրամը չի կրնար փոխարինել, ինչպէս պարագաներ ալ կան ուր դրամը միայն կրնայ փրկել կացութիւնը, բայց այն ատեն ալ ամէն պարտաճանաչ մարդ կրնայ իր համեստագոյն լուծան դնել ազգային դանձանակին մէջ: Ինչպէս կաթիլներով դեռ ծով կ'ըլլայ, այնպէս ալ լուծաներով միլիոններ կրնան հաւաքուիլ: Իրաւամբ Բարեգործականը նմանցուցած են աւազանի մը որ ունի ստացող և բաշխող ծորակներ, և ո՛րքան շատ ստանայ աւազանը, ա՛յնքան շատ կրնայ բաշխել մեր ազգին պէտքերուն համար, իսկ եթէ չստանայ՝ բաշխող ծորակները ոչինչ կրնան բաշխել:

Ո՛րքան բախտաւոր և որքան երախտադիտութեան արժանի է այն մարդը՝ որ իր բարոյական ուժերը նշուիրելէ վերջ իր նիւթական օժանդակութիւնն ալ կը արամադրէ ազգային կարօտութեանց:

Գարեբու պատմութիւնը ցոյց կուտայ որ հայը՝ միշտ հալածուած, եղած է բարեգործ, մի՛շտ սիրտբուխ՝ մի՛շտ զոհաբերող: Յեղաշին մեծ առաքինութիւն մը որ

աւանդական դարձած է: Հայը տուող է: մի՛շտ տուած է
ան, բայց առանց ուղղութեան, առանց նախընտրանքի,
և այդ պակասը լեցուցած է Հ. Բ. Լ. Միութիւնը իր
գործնական ծրագրերնէրովը որ իբր ուղեցոյց ծառայած
են բարեսէրներուն:

Սակայն պէտք է խոստովանիլ թէ բազմաամար մեր
ազգին մէջ հաղուադիւտ են այն հարուստները որ վերո-
յիշեալ բարեմասնութիւնները կը մարմնացնեն իրենց
վրայ:

Ընդհանրապէս դիտուած է որ հարուստի մը սիրտը
աղքատ կ'ըլլայ: Ընչաքաղցութեան և եռասիրութեան ո-
գին թոյլ չիտար անոր, կը զրկէ անիկա իր ազգին օղ-
նելու անփոխարինելի հաճոյքէն, բարեգործութեան առ-
թած կաղդուող երջանկութիւնէն:

Բարեբախտաբար, թէև հաղուադիւտ, բայց ունեցած
ենք նիւթական և լարոյական գորհաբերութեան վեհանձն
ողիւծով օծուած բացառիկ դէմքեր, որոնց անունը ամէն
հայ օրհնութեամբ կը յիշէ:

Արդի հայ իրականութեան մեծագոյն բարերարնե-
րէն մէկն է աներկբայօրէն Պօղոս Նուպար փաշա: Անիկա
զաւակն է մեծանուն Նուպար փաշայի, որ իր լար-
ձըր ձիրքերուն և կարողութեան շնորհիւ քանիցս նա-
խարարապետ և անգամ մը Խախթական Տեղակալ եղած է
Փարաւոններու երկրին մէջ:

Պօղոս Նուպար, իր բարեյիշատակ հօրը արժանաւոր
զաւակն էր: Անիկա համալսարան տեսած մեծ զարգացու-
մի տէր մտաւորական մըն էր ամէն բանէ առաջ, և ըը-
նութենէն օծուած ըլլալով լարի և զգայուն սիրտով
մը, դժբախտներուն և տառապեալներուն համար միշտ
բարձր մտածում մը և վեհանձն մէսթ մը ունեցած է:

Պօղոս Նուպար իր զգայուն սրտին հետ ունէր նաև
նիւթական լայն միջոցներ: Անիկա երկուքն ալ հաւա-
սարապէս արամադրեց իր հալածուած ու կեղեքուած ազ-
գին ձերբազատումին և իր թշուառ ազգակիցներուն բա-
րելաւումին:

Ամէն հայ գիտէ թէ ի՞նչ հաւաստքով և ոգևորու-

Թեամբ հայկական դատին ախոյեանը հանդիսացաւ, երկիցս որպէս նախագահը Ազգ. Պատուիրակութեան, և քանիցս յաջողեցաւ իրականացնել մեր ազգային ծրարիրները, մինչև որ աշխարհիս մեծերը վերջիվերջոյ հայ ազգը լքեցին իր բախտին, բոլորովին անպաշտպան, աստանդակ, ընչազուրկ և հայրենազուրկ:

Առաջին անգամ 1905 ին, երբ իր քահայատանի գաւառները հալածանքի տակ և չքաւորութեան մէջ կը տառապէին, երբ հայ գիւղացին անզօր էր իր արար վարելու կամ դաւակը կրթելու, հայրենիքէն հեռու գտնուող այս ճշմարիտ Հայը, հակառակ որ օտար դաստիարակութիւն մը ստացած էր, մտալլկուեցաւ և անոնց եղկելի վիճակը բարւոքելու համար արմատական միջոցներ խորհեցաւ:

Այս նպատակաւ անիկա 1906 թուականին Գահիրէի մէջ հիմնեց Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը, որուն առաջին հիմնադրամը կազմելու համար ինք և իր համախոհները կարեւոր գումարներ նուիրեցին առաջին օրն իսկ:

Աւելի քան բարեգործական, ազգակերտումի այս հսկայ Միութիւնն է որ հետզհետէ աւելի ևս բարդաւած կ'աղբի, որպէս ներկայ հայ ախուր իրականութեան ամենէն գեղեցիկ և սրտապնդիչ երեւոյթը, որպէս հայ ժողովուրդին կարողին և հաստատակամութեան ամենահզօր ապացոյցը:

Պօղոս Նուպար ո'չ միայն Բարեգործականի հայրը եղաւ, այլ հայ ժողովուրդին որ անկեղծօրէն սիրեց ու յարգեց այս անդուգական հայրենասէրը:

Որքան խելացի և ազդեցիկ, նոյնքան համեստ և բարի այս մեծ Հայը գիտցաւ հաստատ հիմերու վրայ դնել Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, անոր ապահովելով բազմաթիւ կառկներ և նուիրատուութիւններ, զոր իր շքեղ օրինակին հետեւող պատուական հայեր կարծես իրարու հետ մրցելով հետզհետէ վստահեցան: Այդ աշխատանքին համարմաներու համադրումարն է 800,000 անգլ. սսկի (այսօրինքն 4 միլիոն տօլար) ինչ որ, իրբեւ համազգային բա-

րեզործական դրամադուլն անհախճնթաց է մեր ազգային տարեգրութեանց մէջ, մանաւանդ երբ նկատի ունենանք որ նոյնքան դուժար մը ևս Հ. Բ. Ը. Միութիւնը յատկացուցած է նպաստներու և բաղմաթիւ ազգօգուտ ձեռնարկներու և հիմնարկներու, որով համագումարը կ'ըլլայ 8 միլիոն տօլարի պատկառելի հասոյթ մը:

Մասնաւորապէս նկատելի է որ այս մեծ Հայը համագումարը որ նոր սերունդին ազգային դաստիարակութեան շնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ ազգապահպանումի կենսական գործը ապահովել, իր հիմնադրամներուն մեծագոյն մասը յատկացուց մշակութային ձեռնարկներու, որոնցմէ յիշենք Պրիւսէլի Նուպարեան սաներու հիմնարկութիւնը, Փարիզի Նուպարեան մատենադարանը, Գահիբէի Գալուստեան վարժարանը, Հելլոբոլիսի Նուպարեան վարժարանը, Երեւանի պետական համալսարանի մրցանակը:

Իր գեղեցիկ աւանդութեան հաւատարիմ գործակիցներ կ'ըսած են, իր գմայլելի քոյրը Տիկ. Նոյեմի Գափամաձեան, ինչպէս և իր ազգասէր զաւակները որ Երեւանի մէջ կառուցին Բարեգործականի Տունը, դիտականներու համար:

Հայաստանի կառավարութիւնը, գնահատելով Պօղոս Նուպար փաշայի հայրենասիրական զգացումները, բացառիկ պատիւն ըրաւ Հ. Բ. Ը. Միութեան ծրագրած աւանը յորջորջելով ՆՈՒՊԱՐԱՇԷՆ, ի յարգանս անոր հիմնադրին:

Նոր սերունդը ո՛րքան աւելի երախտագիտութեամբ պէտք է յարգէ յիշատակը այս մեծ բարերարին, որուն շնորհիւ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը այսօր հարիւրաւոր դըպրոցներու պաշտպան կանգնած է, աւելի քան 15000 երկսեռ աշակերտներու ուսմային առողջ դաստիարակութիւնը, ինչպէս և համալսարանական ուսանողներու բարձրագոյն ուսումը ապահովելով, որպէս զի իբրեւ մասնագէտներ փայլուն ապագայի մը ախրանան, նախընտրելով Հայաստանի մէջ օգտակար քաղաքացիներ հանդիսանալ:

Մէկ խօսքով, Պօղոս Նուպար իր սիրտը և քրակը հաւատար կերպով նուիրեց ազգին: Հակառակ հայրենիքէն այնքան հեռու ապրելուն և նոյն իսկ հակառակ հազիւ քիչ մը հայերէն գիտնալուն, ա՛ն զգաց իր երակներուն մէջ աւելի ջերմօրէն հոսող հայ արիւնը և վառ մը նայ միշտ իր մէջ ցեղային գիտակցութեան բարձր զգացումը:

Ահա՛ թէ ո՛ւր էր անոր մեծութիւնը:

Մեռաւ այս անձա՛հ Հայը 1930 թուականին, ազգին ազատութիւնն ու երջանկութիւնը երազելով, այն ազատութիւնը որուն համար իր նիւթականին հետ զոհաբերեց նաեւ իր բովանդակ կորովն ու եռանդը: Բայց անոր անունը և բարի յիշատակը կ'ապրի և յաւէտ պիտի ապրի հայութեան երախտազէտ սրտին մէջ:

Թո՛ղ անիկա հայրենասիրութեան իբր օրինակ ծառայէ ամէն հայու:

ՊԱՇՏԵԼԻ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Անցան սուգի օրեր տխուր.

Կը հեռանան ամպերը սեւ.

Միութիւնը մի, ընդհանուր,

Նոր յոյս բերաւ կենսապարգեւ:

Կեցցե՛ք Բարեգործ Հայոց Միութիւն,

Թո՛ղ մխիթարուած հրեւոյի հայութիւն:

Զօրեղ հոգին զուտ Հայկական

Կեանք տուաւ այս մեծ Միութեան.

Չէ, եղբայրներ, չը վհատինք.

Անցան անձրեւէ, ջինջ է երկինք:

Օրհնենք Միութեան անուն պաշտելի,

Թո՛ղ Հայուն սիրտը անուլ խնկարկի:

Օ՛հ Միութեան դրօշին տակ

Ներենք սիրոյ սուրբ յաղթանակ.

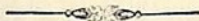
Նւ, ձեռք ձեռքի, եղբայրութեան

Կնքենք ուխտը նուիրական:

Տանք մեր սիրտը, տանք մեր կեանքը եւ քաւը,

Միութիւնն ըլլալ թո՛ղ ազգիս պսակ:

ԽՈՍՐՈՎ

ԲՆՈՒԹԵԱՆ ԶԱՅՐՈՅԹԸ

(Ի Ր Ա Վ Է Պ)

Յանկարծ երկիրը դղրդաց, դեռինը խլրտեցաւ,
կարծես դժոխքի խորէն սոսկալի ժխոր մը փրթաւ:

Մարդիկ ահաբեկ կը տատանէին և ի գո՛ւր կը ջա-
նային փախչիլ բնութեան զայրոյթէն:

Երկրաշա՛րժ . . . :

Ո՞վ կը յանդգնի վստահիլ իր քաջութեան, երբ հո-
ղըն իսկ ապահով կռուան մը չէ մարդուս ոտքին տակ:

Ու զանգակները ինքնին կը զօղանջեն, փռւզոսմի
ահագանգը հնչեցնելով:

Շունները կը կողկանձեն, երախաները կը ճչան,
կիներ կ'աղաղակեն խուճապահար, մինչ աշխարհը կը շա-
րունակէ ինքն իր վրայ երեքալ, տատանիլ, փլչելու
աստիճան:

Տուներ կը քանդուին, կղմինարներու և ապակի-
ներու դժոխանման ժխորը կը խառնուի փողոցներուն,
իսկ անդին, չարաղէտ դիպուածով բռնկած շէնքեր, ի-
րենց կարմիր բացերով քաղաքի բնակչութեան սոսկումը
կ'աւելցնեն:

Մի քանի վայրկեանէն մարդկային բազմութեան
ալիք մը կը խուժէ, կը յորդի փողոցներուն մէջ: Ոչ ոք
կը համարձակի ետին դառնալ, տեսնելու համար իր ըն-
տանեկան օճախին քանդուիլը:

Ա՛յնքան մեծ է սոսկումը:

Բնութեան վիթխարի ուժն է որ շղթայազերծուե-
լով զինաթափ կ'ընէ մարդս: Հրդեհը կարելի է մարել,
պատերազմը կարելի է կասեցնել, բայց երկրաշարժը այն
տարերային անուշիկ պոռթկումն է, որմէ կը դողան ան-
բան կարծուած անասուններն իսկ, և որուն դէմ մարդ-
կային կարողութիւնը հիւլէի մը արժէքն իսկ չունի:

Արհաւիրքի այս թոհուրոհին մէջ, երկրաշարժը յանկարծ գիշերը մը աւերակներու վերածեց Փ. քաղաքին մեծ մասը:

Կիներու պոռչաւքը, երախտներու լալը, երխտա-սարդներու սարսափը վերջին դատաստանի մը պատկերը կը ներկայացնեն:

Այսպիսի անաւոր և սրտաճմլիկ անսարանի մը առջև մարդ արարածը, նոյն իսկ ամէնէն անհաւատը՝ Բա՛ն մը միայն կրնայ ընել իբրև դարման աղէտին:

Աղօթե՛լ . . . :

Աստուծոյ և բնութեան նեղինակութիւնը միտող քանի՛ անձեր տեսնուեցան, որ մանուկի մը պէս կը սահմուկէին, և աղօթքի մը մունջ մը իրենց շրթներուն՝ կը պաղատէին երկինքին՝ խնայել իրենց կեանքին:

Ո՛րքան քաղցր է կեանքը:

Քաղցր է մահաւանդ՝ երբ անոր կը սպառնայ մահը:

* * *

Առաւօտ է:

Ամպամած երկինք մը՝ ուրկէ անձրեւը կը մաղուի քաղթեալ գիշերող մարդկային խեղճներուն վրայ: Բնութիւնը դեռ կը յամռոի իր զայրոյթին մնացորդը թափել անոնց վրայ:

Հողը կ'երերայ միշտ: Ստորերկրեայ խուլ մոնչիւններ կը շարունակեն դեռ տանիքներ փռել բերել:

Մոտ՛յլ վաղորդայն:

Ո՞ւր է արեւը, կենսատու և յուսադրիչ արեւը:

Բնութիւնը կարծես վրէժ ունեցած ըլլար կենդանի արարածներուն դէմ, Փ. քաղաքի մարդոց դէմ:

Յեխերու մէջ տապալկող անմեղ երախտներ հաց կ'ուղեն հիմա, ու կը սարսափան, դողահար:

Հարուստն ու աղքատը գոնէ այլեւս հաւասար են իրարու, վասն զի դրամն իսկ անկարող է հաց ճարելու:

Ու այժմ հացի, տպաստանի, գոյութեան պայքարը կը սկսի:

Բաղաճիւն մէջ ընդհատուած է աշխատանքի կենսա-
բար զործը: Ամէն ոք ցնցումներու սարսափէն աճաբեկ,
չի համարձակիր շէնքերէն ներս մտնել՝ աշխատութիւնը
վերսկսելու համար:

Եւ յերաւի, հոգը երբեմն կը չարժի դարձեալ, դե-
րաններ կը ճարճառին, ու ամէնէն յանդուգն մարդիկ
գուրս կը խռճապեն, սարսափահար:

Բայց սովն ալ կը սպառնայ աղէտեալներուն: Անո-
թութեան արհաւիրքն ալ սկսած է ծայր առալ:

* * *

Թշուառութիւնը կատարեալ է, լայց անոր չափ
սասուիկ է հոգեկան անձկութիւնը: Ո՞վ պիտի օգնէ այս
լոլոր խեղճերուն՝ ո՞վ լոյս մը պիտի ցայտեցնէ այս
մութ պատկերին՝ վրայ:

Զիկա՞յ լարերաւ ձեռք մը այս խեղճերուն օգնու-
թեան հասնող: Ո՞վ պիտի ապահովէ անոնց հացը, վաղ-
ուան քաղաքանը, ո՞վ անոնց պիտի հայթայթէ նիւթա-
կան միջոցներ, որպէս զի կարենան իրենց աշխատու-
թեամբ և քրտինքով վերանորոգել իրենց կործանած
տունը:

Ու մինչդեռ յուսահատութիւնը կը զալարէ իրենց
սիրտերը, կը հասնի տնա՝ նախախնամական լարերաբ
ձեռքը, այն ձեռքը՝ որ միշտ առաջինը եղած է կարկուռ-
ուելու այն աղէտահարներուն որ օգնութեան պէտք ունին:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԸ:

Փոքրիկները կը ժպտին: Հայ մայրը օրհնութեան
սրտադին մաղթանք մը կը թրթռացնէ իր չրթունքնե-
րուն վրայ, իսկ գործաւոր հայրը երախտագիտական
արցունքի կաթիլներ ունի իր աչքերուն մէջ:

Հացը առատօրէն կը բաշխուի Հ. Բ. Ը. Միութեան
առաքեալներուն կողմէ: Վրասներ կը հաստատուին ան-
միջապէս: Հեազհեա՞է շատերուն բնակարանները կը նո-
րոգուին, ուրիշներ փոքրիկ դրամագլուխ մը կը ստա-
նան, գարծի մը ձեռնարկելու համար: Այլեւս ուրախու-

Թեամբ կը խայտան դէմքերը, յուսալից վաղուան համար։
Երախաներն իսկ կը զգան աչքառու փոփոխութիւնը
իրենց կեանքին ու հետաքրքիր կը հարցնեն մայրիկին
թէ Աստուած հայրի՞կը հասաւ օգնութեան։

— Այո՛, անուշի՛կ զաւակներս, «Հայուն Աստուած
Հայրիկ»ը, կը պատասխանէ մայրը, ակնարկելով «Հալ-
կական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան», որ իսկա-
պէս իբրեւ աստուածային բարերար ձեռք օգնութեան հա-
սաւ և մութ խրճիթները վերածեց ընտանեկան զուարթ
ու շէնշող բոյներու։

* * *

Ո՞ր հայ աղան, ո՞ր հայը, ի՛նչ հասակի ալ ըլլայ,
ինքզինքին պիտի ներէ անտարբեր գանուիլ աշխարհի
բարերար Միութեան մը հանդէպ՝ որ, կեանք ու մպխա
կը սփռէ իր շուրջը, որ միայն ու միայն բարիք ընելու
վսեմ կոչումը սուսի չարիքին դէմ, լսլոր չարիքներուն
դէմ։

Իսկա՛պէս Հրաշագործ Միութիւն։

“ԵՂԲԱՅՐ ԵՆՔ ՄԵՆՔ”

(ՈՐՐԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԷՆ)

Հաղիւ վեց տարեկան էր Հայկ, երբ աքսորի ա-
րիւնստ ճամբուն վրայ կորսնցուց իր ծնողքին հետքը:
Իր մօրը մէկ հասիկն էր:

Բախաւոր աստղի տակ ծնած, Հայկ մինչև այդ
տարիքը ապրած էր հանգիստ ու երջանիկ: Աքսորը ցըն-
ցեց իր մանկական հոգին:

Շաբաթներով լացաւ անիկա, երբ արաբները խը-
լեցին զինքը իր ծնողքէն և տարին իրենց գիւղը:

Որքա՛ն տարբեր էր հոս աշխարհը՝ իր ճանչցած և
ապրած աշխարհէն: Կեղտոտ խրճիթի մը չորս պատերուն
մէջ, Հայկ վանդակին մէջ բանտարկուած փոքրիկ թռչ-
նիկի մը կը նմանէր:

Ո՞ւր էին իր մայրիկը, մեծ մայրը և հայրիկը, որ
գիրկէ գիրկ և համբոյրէ համբոյր կը թոցնէին զինքը:

Ինչո՞ւ զինքը բռնի հոս բերած էին մարդիկ:

Ի՛նչ կ'ուզէին իրմէ: Չարութի՞ւն մը ըրած էր արդ-
եօք ակամայ ու զինքը պատմած էին, ինչպէս յաճախ կը
սպառնար իրեն մայրիկը՝ երբ անատակութիւն մը ըրած
ըլլար տան մէջ: Որքա՛ն անգութ եղած էր ուրեմն մայ-
րիկը:

Ափսո՛ս, իր մանկական ուղեղէն փրթող «ինչո՞ւ»
ները պատասխան չունէին: Ճակատագիրը երբեմն այն-
քան անողոք է որ անմեղ մանկան իսկ բացատրութիւն
չի տար:

Ու Հայկ, շաբաթներու սրտաճմլիկ լաց ու կոծէ
զերջ, կամաց կամաց սկսաւ ընտելանալ զինքը («որդեղ-
րող» արաբներու սե ու դաժան դէմքերուն: Ի՛նչքան
աղեղ էին անոնք և ի՛նչքան անսիրտ, Աստուած իմ:

Բռունցքի ի՛նչ կոշտ հարուածներ ստացած էր իր
նոր հայրիկէն) աղբիւրէն ջուրը ուշացնելուն համար:
Ինք քնաւ չէր յիշեր որ իր նախկին բարի հայրը զին-
քը ծեծած ըլլար այսպիսի չնչին յանցանքի մը համար:

Ո՞ւր էր միւս հայրիկը հիմա, ո՞ւր էր:

Խեղճ փոքրիկ: Կը տառապէր՝ իր զգացումներուն և մտքի նեղ սահմաններուն ներած չափով: Բայց օրըստօրէն կ'ըմբռնէր ալիանդակ աշխարհն ու կեանքը՝ որուն մէջ կ'ապրէր այժմ ինքը, ճարահատ:

Ամիսները և տարիները ոտիպեցին զինքը վարժուելի նոր կեանքին և նոր լեզուին: Հինը կամաց կամաց խոյս կու տար իր մանկական յիշողութենէն: Վառվառն աչքերուն բոցը կը մարէր հեազհեաէ և մոթթին գոյնն իսկ կը փոխուէր, կիզիչ արեւին ճառագայթներուն տակ:

Համակերպութեան ոգին սկսած էր ծաւալիլ Հայկի ամբողջ էութեան մէջ:

Փոքրիկ մարդ մըն էր ա'լ անիկա: Լեռներու կողին և դաշտերու տարածութեան վրայ ապրող հովիւ մը՝ որ ուսէն կախած էր մախաղ մը, իսկ ձեռքն ունէր ցուպ մը: Հովիւի ցուպը:

Դժբա՛խտ հայ տղայ:

Անշուք և կոտրած սրինդ մը ձեռք ձգած էր, դուր կը հնչեցնէր երբեմն ու կ'ուրախանար:

Միայնութեան իր ընկերն էր սրինգը:

Այսպէս, չորս տարիէն աւելի անցաւ, մանկան մը համար ճակատագրական տարիներ՝ որ աւելցին ու սրբեցին անցեալի ամէն հետք երախային մասաղ յիշողութենէն:

Յաճախ, անձանօթ բռուր կու գային լեզուին տակ բնազդաբար:

Հա՛յրիկ, մա՛յրիկ, մե՛ծ մայր . . . :

Անձանօթ:

Ու կը սկսէր չարչարել իր փոքրիկ ուղեղը մտաբերելու համար թէ ուրկէ՞ կու գային այս բռուրը. ի՞նչ էին անոնք. ո՞վ սորվեցուցեր էր իրեն:

Ու անասուններու նախիրին մէջ, տարուէ տարի, Հայկի բանականութիւնը, միտքը, զգացումները կը սկսէին բթանալ, թմրիլ ու չքանալ: Ինքն ալ կենդանական կեանք մը ապրելու կը վարժուէր:

Երբ ղինադադարէն վերջ ազատագրուեցաւ Հայկ ու որդանոց դրուեցաւ, սկիզբը չկրցաւ հանդուրժել այս նոր կեանքին: Քանի անգամ փորձեց փախչիլ, բայց բռնի վար դրին ղինքը:

Այս անգամ, հէք ազան փնտուց ազատ լեռներն ու դաշտերը, ոչխարներն ու կոտորած սրինգը: Ինչո՞ւ անհանգիստ ըրին ղինքը: Կտաաղի ու վաշթադ կորիւն մըն էր այժմ ու կը յարձակէր յաճախ իր ընկերներուն վրայ:

Լեռան կեանքի բնագլխական հակամարտութիւն կը պաշարէին ղինքը յաճախ:

Բայց, աստուածային չնորհը օրէ օր կը կաթէր Հայկի ըմբոստ հոգիին վրայ: Երազէ արթնցածի պէս կը յիշէր շատ հին կեանք մը: Երբ արար լեզուն սկսաւ պարտաւիլ և հայերէն կցկատուր բռները մարմին տաին իր լեզունին վրայ, Հայկ կը զգար թէ այս բռներուն անծանօթ չէր ինք:

Այլևս պատանի մըն էր անիկա: Ուրանոցի երեք տարուան կեանքը վերադարձուցած էր զայն «Հայրիկ» ին ու «Մայրիկ» ին:

Բայց ո՞ւր էին անոնք: Սկսաւ լըջօրէն հետաքրքրուիլ իր անցեալով՝ որուն թանձր քօղը կը պատռէր հեռոջհեռէ: Հայկ որդանոցի իր ընկերոջ Արամի հետ մըտերմացած էր եղբօր մը պէս: Երկուքն ալ իրարու կը հարցնէին թէ ի՞նչ եղած էին իրենց ծնողքը:

Ու նորէն կը պատէր մոռցուած իւնը անոնց պատանեկան անմեղ դէմքերը: Դպրոց - Ուրանոցին մէջ հինգ հարիւր հոգիէն աւելի էին:

Հայկ և Արամ սարսափով կը հարցնէին իրարու թէ արդեօք բոլորն ալ հայր մայր չունէին: Ի՞նչ եղած էին անոնք:

Մաքի և ֆիզիքական հասունութեան տաճին քայլին մէջ, անոնք, այդ երկու հայորդիները, անցեալին մէջ կը նշմարէին եղբրական սոսկալի դէպք մը, անաւոր եղբրութիւն մը՝ որուն մէջ ապրած ըլլալու էին իրենք և իրենց ծնողքը անհետացած:

Ու կամայ կամայ անոնք իրարու կը պատմէին,

քաղցր ու տխուր մտերմութեամբ մը, իրենց կեանքի
դրուագները, կցկտուր յուշերով:

* * *

Որբանոցի Տնօրէնը սեւեր հագած շուարած կնոջ մը
կ'ըսէր՝

— Մի յուսահատիք, աիկի'ն, մեծ է նախախնամու-
թեան զօրութիւնը: Կը հաւատամ որ պիտի գտնէք ձեր
կորսնցուցած զաւակը:

— Ափսո՛ս, կը հառաչէր հէք կինը հեծկտալով, գրե-
թէ բոլոր որբանոցները պարտեցայ: Վերջին յոյսս հաս էր:
Ամէն կողմ թափառեցայ բայց փոքրիկ Հայկո չկրցայ
գտնել: Բազմայէն կորսնցուցի զայն: Արարներ առեանդե-
ցին զինքը: Ամբողջ ութ տարի է որ կը փնտռեմ զաւակս:

Ու աիկին Սիրան կը հեկեկար անվերջ:

Վերջին դատարանն էր որ կը մանէին փնտռելու
համար Հայկը:

Հա՞յկ: Տնօրէնը սկսաւ մտաւորաբար լռել:

Այդ անունով աշակերտ չկար դատարանին մէջ:

Իրողութիւնը այն է որ երբ Հայկ ազատագրուե-
ցաւ արաբներու ձեռքէն, իր անունը չէր յիշեր ու որ-
բախնամ մարմինը զինքը մկրտած էր «Աղաա» անունով:

Ու Տնօրէնը բախաին ապաւինելով վերջին դատա-
րանը տաճնորդեց սրբեկորաց մայրը, որ, սաստիկ
յուզումով և կարօտով լեցուած, կը դողար ամբողջ մար-
մինովը:

Հայկ - Աղաա իր որբ-եղբօր Արամի հետ կը խօս-
ուըռուէր:

Տիկին Սիրան, բոլոր աշակերտները մէկ ակնարկով
դիտելու իր անհամբեր ձիւղին մէջ, պահ մը շուարեցաւ
և բան մը չկրցաւ ասնել: Բայց հեղոյհեղ իր պաղա-
րիւնը գտնելով սկսաւ մէկիկ մէկիկ դիտել ապշած աշա-
կերտներուն դիմագիծերը, անոնց կը նայէր պիշ պիշ:

Ափսո՛ս, ի դուր էր իր փնտռուածքը:

Յուսահատարար նայեցաւ Տնօրէնին:

Բայց Տնօրէնը, որ սեղեակ էր Հայկի անուան պարագաներուն, ներշնչում մը ունեցաւ:

— Ազա՛տ, գոչեց անիկա Հայկին՝ որ ամէնէն ետեւի նստարանին վրայ նստած էր, ոտքի ելի՛ր աղաս, քեզի բան մը պիտի հարցնեմ:

Ազատ ոտքի ելաւ և սկսաւ քիչ մը ամփոփ նայիլ Տնօրէնին և անձանօթ տիկնոջ:

Տիկին Սիրան մօտեցաւ Հայկին, ուժգին նայուածք մը նետեց անոր վրայ, պահ մը դամուած մնաց կեցած տեղը և յանկարծ ճիչ մը արձակելով, խոյացաւ Հայկի վրայ և դայն խոնթի մը պէս գրկելով պոռաց:

— Զաւա՛կս, անուշի՛կ Հայկս:

Կորսուած դառը իր խանդավաթ մօր գրկին մէջն էր արդէն:

Ութ տարուան տառապալից կարօտ մը իր իրաւունքը կը ստանար:

Պահ մըն է այս, մայրական սիրոյ և երջանկութեան գերազոյն պահ մը՝ զոր գրչով նկարագրելը, նսեմացնել է դայն:

Այդ պահը կ'ապրուէ միայն:

Տիկին Սիրան իր զաւակը ճանչցած էր անոր սե ու բոցեղէն աչքերէն և ձախ այտի վրայի պիտակէն:

Ուրախութենէն չլմորած մայրը կ'աճապարէր:

— Երթա՛նք, զաւակս, քեզի համար ամբողջ աշխարհը թափառեցայ:

Երթա՛նք . . . :

Հապա Արա՞մը . . . :

Ու Հայկ, յուզուած, որքան մօրը կարօտի արցունքներէն, նոյնքան և Արամի եղբայրական քաղցր նայուածքէն՝

— Մայրի՛կ, մայրի՛կ, ըսաւ, չեմ կրնար Արամը մինակ ձգել հոս:

— Արա՞մը:

— Այո՛, մայր, Արամին հետ ԵՂԲԱՅՐ ԵՆՔ ՄԵՆ՛, ի՛նչպէս որ ան ալ ընկերանայ մեզի:

Տիկին Սիրան գրկեց Արամն ալ, համբուրեց ու որ-

դեղքեց զայն:

Ու երկու սիրուն զաւակներով քեանաւորուած, երջանիկ մայրը դարձաւ Տնօրէնին և բոաւ:

— Պարոն, երախտապարտ եմ Հայոց Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան որ աշխարհիս մէջ միակ յոյսս եղող զաւակս գերութենէ ազատագրեց, խնամեց եւ կրթեց տարիներով, հազարաւոր որբերու հետ, եւ այժմ ինծի կը վերադարձնէ զայն մարմնով եւ հոգիով դաստիարակելէ վերջ:

— Շնորհակալ եմք եւ ցման երախտապարտ Հայ Բարեգործականին, կրկնեցին Հայկ-Ազատ և Արամ, և Տնօրէնին ձեռքերը համբուրելէ վերջ, հրաժեշտի սիրազեղ խօսքերով «մնաք բարո՛ւ» բռին իրենց ճակատադրի եղբայրներուն, ու զային իրենց մօր հետ ընտանեկան օժտիւներ շէնցնելու:

Մինչ դասարանի սրբ ազոց ակօռեջին մէջ դէս կը հնչէին Հայկ-Ազատի քաղցր բառերը՝

— «Եղբայր եմք մենք»:

ՊԱՇՏՕՆՅԱՆ ՔԱՅԼԵՐԳ
Հ. Բ. Բ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՌՔ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Աւետի՛ս, հայեր, ա՛լ սուգը մեկդի,
Նոր արեւ ծագեց մեր ազգին վերել:
Հայուքիւնն ամբողջ կու տայ ձեռք ձեռքի՛,
Հայկական Միութեան դրօշին ներքել:

Հայե՛ր, միանանք մեկ սիրտ մեկ հոգի՛,
Ազգաշինութեան վրսեմ գործին շուրջ.
Մոռնալով վերքերն եւ ոխն երեկի,
Ժամ է որ բլլանք վաղուան աշալուրջ:

Հարուստ ու աղքատ, անուս քե գիտուն,
Երբանք կանգնելու օնախը կործան,
Երբանք հիմնելու դպրոց, գործատուն,
Երբանք մըշակին տալ ցանք ու լծկան:

Երե նիշդ է որ Միութիւնն է միայն
Վերջին զօրութիւնն ազգիս քառուֆանդ,
Մեկ սիրտ մեկ հոգի՛ փութանք Միութեան
Սուրբ գործին բերել մեր ուխտն ու եռանդ:

Վ. ՄԱԼԷՋԵԱՆ

ԾԱՆՈԹ.— Սոյն պաշտօնական քայլերգը նուազա-
գրութեամբ է յայտնի երաժշտագէտ Տ. Յ. Սինան-
եանի կողմէ:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ

(ՖԱՆԹԱԶԻԱ)

Բաբեգործակա՛ն,
Անուն պատուական,
Որ մեկ փառոդդ դար
Անդուլ անդադար,
Սփռեց անհամար
Բաբիք մեզ համար:
Անո՛ր կը նային
Աղփատն ու այրին,
Ծարաւի ուսման
Որբերն աննման:
Այս զուտ հայկական
Վսեմ օգնութեան
Գործին սրբազան
Պետք է միանաք,
Իբրեւ պարտք աւագ,
Այրիին նման
Տալով ձեռք լուսան
Համեստ կամ լրման:
Ձանգե՛րով յամառ
Ընելու համար
Բազմազան բաբիք,
Պետք է որ փարիք
Բաբեգործական
Հայոց Միութեան,
Որ քե՛ Հայաստան
Եւ արտասահման
Կանգնեց բարութեան
Կոթողներ տիտան:
Ձեզ ցոյց պիտի տան
Հայաստանի մեջ

Փառսներ անշեշ
Ակնաբուժարան,
Ուր լոյս կ'ստանան
Աչքերը հիւանդ,
Եւ տուն արգաւանդ
Մայրանոցն անգին՝
Ուր անոք հայ կին
Կու տայ հայ զաւկին
Կեանքը քանկագին:
Իսկ Նուպարաշէն
Աւան հայաշէն,
Որ կանգնի ազատ,
Կայան հարազատ
Գաղթական հայուն,
Անոք յոյսն անհուն:
Մինչ արտասահման
Ապրող հայ տղան,
Շնորհիւ Հայկական
Այս մեծ Միութեան
Որ պահէ լրիւ
Դպրոցներ անքիւ,
Կ'ըլլայ մաքրն արի
Վեհ գաղափարի
Որ սըքտով փար
Գործերու բարի:
Ուրեմն ամեն մարդ,
Ծեր, երիտասարդ,
Կիներ մանկամարդ,
Գունդագունդ քո՛ղ զան,
Ուժ տան Միութեան
ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ:

ՏԱՌԱԽԱՂ

Ա.

Բ Ա Ռ
 Հ Ա Յ Ր
 Ա Ր Ա Մ
 Յ Ե Ն Ա Կ
 Ա Գ Ռ Ա Ի
 Ս Ո Խ Ա Կ
 Տ Ր Ց Ա Կ
 Ա Ծ Ե Լ Ի
 Ն Ա Խ Ի Ր
 Կ Ի Ր
 Ա Ր Տ
 Ն Ե Տ

Առաջին և երկրորդ նշանակետեն ուղղաձիգ կերպով դէպի վար պիտի կարդաք երկու անբաժանելի ներդաշնակ և գեղեցիկ անուաներ՝ որ ամէն հայու սրտին կը խօսին:

Բ.

Հ Ա Յ

Ա Ր Ի

Ե Ր Ա Զ Է

Հ Ա Յ Ր Ե Ն Ի

Ա Մ Ե Ն Ա Շ Ք Ե Ղ

Հ Ս Կ Ա Յ Տ Ի Տ Ա Ն Ը

Վեց բառերէ կազմուած այս տողերուն մէջտեղ եօթնորորդ բառ մը ևս կայ: Գտէ՛ք այդ բառը՝ որ անունն է գիրերէ շինուած այս պատկերին:

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՀԻՄՆ. ԿԱՆՈՆԱԳՐԷՆ ՔԱՂՈՒԱԾՔ

ՅՕԳՈՒԱԾ 1

Հայկական Բարեգ. Ընդհանուր Միութեան նըպատակն է՝

Ա. — Օժանդակել Հայ ժողովուրդին և իր հայրենիքին մտաւոր և բարոյական զարգացման:

Բ. — Օգնել անոնց նիւթական և անտեսական վիճակին բարելաւման:

Գ. — Փաջալերել սոյն արդիւնքները յառաջ բերելու ծառայող ամէն ձեռնարկ ու հրատարակութիւն:

Ընկերակցութիւնը մարդասիրական Հաստատութիւն մըն է. ու է քաղաքական կամ առեւտրական հանգամանք չունի: Այս պայմանը հիմնական է:

ՅՕԳՈՒԱԾ 6

Միութեան ամէն անգամ իր ընդունելութեան ժամանակ պարտաւոր է վճարել մուտքի տուրք մը և անդամավճար մը, որոնց քանակը ինք ազատ է որոշելու: Սակայն ոչ մէկ տաւն մուտքի տուրքը Զուիցերական երկու ֆրանքէ և ամսական անդամավճարը Զուիցերական մէկ ֆրանքէ պակաս չեն կրնար ըլլալ: Զանազան երկիրները բնակող անդամներու համար սոյն գումարները պէտք է վերածուին միեւնոյն արժէքը ներկայացնող տեղական գումարներու:

ՅՕԴՈՒԱԾ 7

Ա.— Բարերար Անդամի տիտղոսը կը տրուի այն անձերուն՝ որ մէկ անգամէն առնուազն 25000 Զուիցերական ֆրանքի համարժէք նուիրատուութիւն մը կ'ընեն Միութեան:

Բ.— Պատուոյ Անդամի տիտղոսը կը տրուի այն անձերուն՝ որ մէկ անգամէն առնուազն 10000 Զուիցերական ֆրանքի համարժէք նուիրատուութիւն մը կ'ընեն:

Գ.— Յիշանա Անդամի տիտղոսը կը տրուի այն անձերուն՝ որ մէկ անգամէն առնուազն 5000 Զուիցերական ֆրանքի համարժէք մուտքի միանուազն նուիրատուութիւն մը կ'ընեն:

Բայ աստի, Կեդր. Վարչ. Ժողովը կրնայ այդ տիտղոսը տալ բոլոր այն անձերուն՝ որ բացառիկ ծառայութիւններ կը մատուցանեն Միութեան:

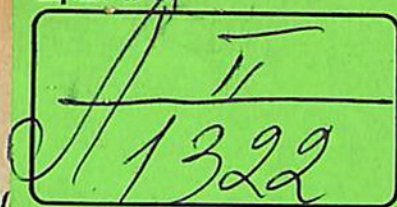
ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0029403

2p. 504.

ՇԵՏԱ

ՀԱՅՐ ՀԱՅՐ

Ազգային համերաշխության տեսակետով,
Հայկական Բարեգործական Բնդհանուր Միու-
թիւնը այն միակ համազգային կազմակերպո-
ւթիւնն է՝ ոչ ոք առկա չէ զաշտանաքի, դատարարի
եւ հոռանքի Հայեր անխտիր կրնան գտնել հա-
մագործակցութեան խաղաղ եւ մաքուր գետին
մը, նուիրոշէրոշ համար ազգապահպանումի եւ
հայրենաշինութեան այն բարձր նպատակներուն
գոր կը հետապնդէ այս Միութիւնը:

ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԶՐՐՈՒԹԻՒՆ Է

Անխտիր առէն Հայ կրնայ անդամակցիլ
Հ. Բ. Բ. Միութեան, վճարելով միաժողով տուրք
մը (առնուածն 2 զուգեքիական ֆրանք կամ
համարժէքը) եւ ամսական անդամավճար մը
(նուազագոյն 1 զուգեքիական ֆրանք կամ հա-
մարժէքը):

Հիմն. Կեդրոնատեղի — Լոզան
Վարչ. Կեդրոնատեղի — Բարիդ

Union Générale Arménienne de Bienfaisance
11 Square Alboni, Paris 16

Գիւն 12 յետ կամ 3 ֆրան. ֆրանք: